

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖGSKOLAN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SÖNDAGEN DEN 7 JULI 1912.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WAGNER.

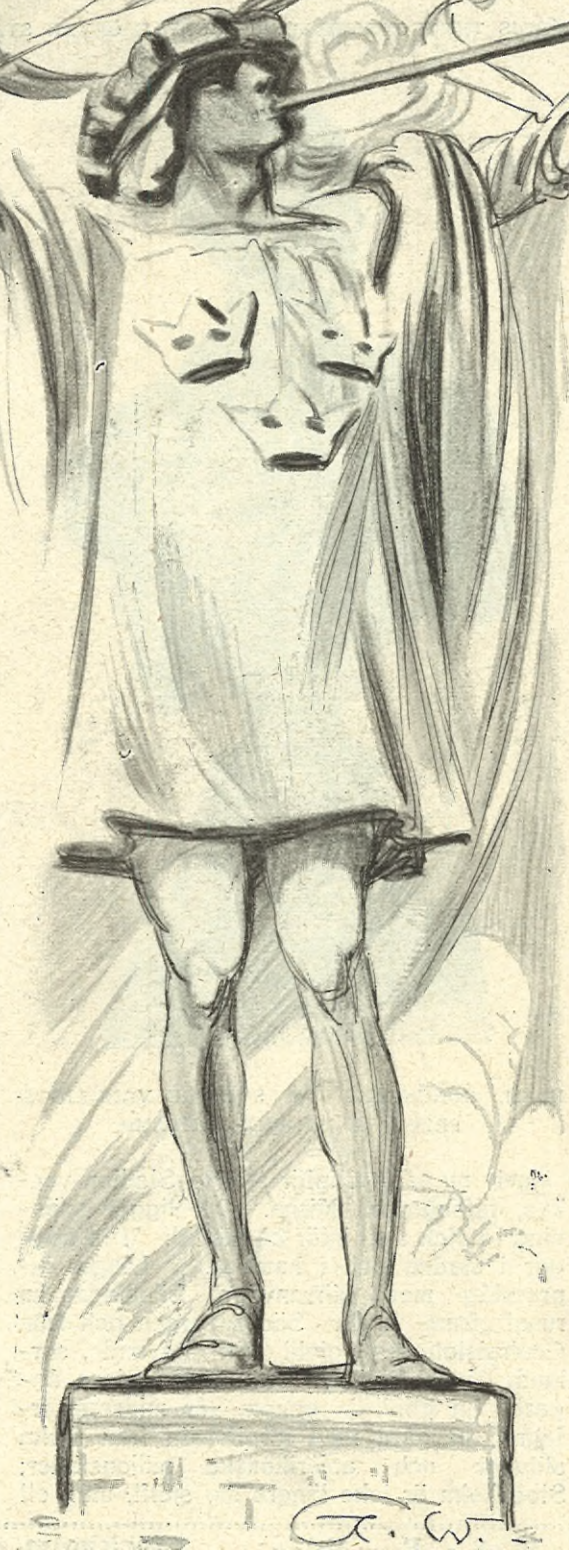
SPELEN BLÄSAS IN

FANFARER KLINGA FRÅN DE
röda tornen
i lund af björk och klassisk
Stockholmsek,

och från arenan svara stolta hornen
och viga in olympisk fäflingslek.
All världens flaggor i ett brokigt vimmel
sin färgmust stänka högt mot julis himmel
och ropa folken till förbrödringsfest.
Det sommarljusa Stockholm lekfullt
larmar
kring blåa vatten och i sina armar
hvar främling sluter som en älskad gäst.

Nu börja spelen — diskusskifvan slungas
och fotboll flyger öfver banans gräs,
hvar smidig hoppare af stafven gungas,
och ryttarn fäflar i en steeple-chase.
Se, cykelridten går i Mälarhagar,
en löparflock på Uplands gården jagar —
det gäller äran, gäller Marathon.
Hvar sena spännes och blir hård som
stålet —
där rusar förste mannen fram till målet!
Då åskar jublet genom Stadion.

Och där, hvad syn, som möter fiket öga:
en kvinnlig skaras ädla gymnastik;
där mästersimmare, som stolta löga
sig i en solbestrålad Djurgårdsvik.
Nu skiftar scenen om till skärgårdsfjärdar

med hvita segels prakt i blåa världar
och rodren klara för ett blixtsnabbt fall.
Det blåser stridssignal i vindens lurar,
men stafven spränger alla böljemurar
— en viljans seger öfver storm och svall.

Så går olympisk lek på Nordens ängar,
men i den leken också allvar göms:
den hugstorhet, som gnyr i skaldens
strängar,
den trohetsed, som ges och aldrig glöms;
den kärlek, som är sköld åt fosterjorden,
den kraft, som handlar och ej spiller orden
och, om det gäller, kan försätta berg,
den länk, som närmar folken till hvar-
andra
och fostrar dem att såsom bröder vandra
— allt detta bildar dessa lekars märg.

Så vajar högt, I stolta dukar alla,
och elden fäflar med er färgfanfar!
Må tusenstämmig sångens flodvåg svalla
och säga främlingen hvad Sverige var
och hvad det är och hvad det än vill
blifva:

en dådrik utpost midt i nordisk drifva,
ett folk med kallets gnista i sitt bröst —
ett folk, som vill till andra folk sig närma,
sin vänskap tryggt vid andras vänskap
värma,

men ändå tala med sin egen röst.

ERNST HÖGMAN.

I SKUGGAN AF STADION.

NÄR DE GYMNISKA lekarnes skönlemmade män täflade på antikens Stadion nedanför Akropolis, hvälfde sig Greklands klarblå himmel huldtt lysande öfver dem och den klassiska ängd, som ännu i dag, tvåtusen år senare, i sina filosofers bevarade dialoger och sina konstnärers skulpturverk bär vitne om hvad Hellas ägde af hög andlig och fysisk kultur.

Klarheten hos denna grekiska himmel, ädelheten hos det atenska landskap med sina bergs linjerenhet och sina idylliska ängar, om hvilka Homeros sjungit odödliga stanser, togo plastisk form i dessa olympiska spel, som i sig innefattade det kraftiga, fosterlandskära och skönhetsfödda kynnet hos Hellas' folk och som genom sin friluftskaraktär blefvo ett med landskapets anda.

Hellas gick under och spelen försvunno ur folkets lif. Men idén lefde kvar, och nu, midt i vår moderna tid, ha nationerna erinrat sig den och af de olympiska lekarne skapat en internationell idrott, som vill åt maskin- och flygseklens enerverade släkte tillvarataga en fond af fysisk hälsa och därmed också rädda dess andliga vigör från förslappning.

Olika länder ha redan varit skådeplatsen för de olympiska spelen och i år äro de förlagda inom Sveriges landamären — nord-Europas skönaste huvudstad tillkommer äran att år 1912 få upplåta ett ställigt stadions arena för idrottsmän från fyra världsdelar.

Stockholm torde också kunna häfda sin ställning som värd för de internationella gästerna, så ansvarsfullt kallet än visar sig vara. Redan i sitt originella och skimrande yttre äger Sveriges huvudstad en festivitas, som imponerar och gör främlingen glad. Och hvad själfva Stadion beträffar, äger det såväl genom sin arkitektur som sitt läge alla betingelser att bilda en värdig folio åt de stolta spelen.

FRU HJÖRDIS TENGBOMS MINNESPLAQUETTE ÖFVER STADION.

internationellt centrum från hvilket telegrammen och korrespondenserna flyga ut öfver världen med bud om idrottsfejden på Nordens Stadion. —

Idrotten är ett stärkande, renande och sinnesförädlade element. Låt oss lägga det på minnet i dessa dagar, inför åskådandet af musklernas pröfning, energiens anspänning och flammorna från äregirighetens eld.

Må vi tillgodogöra oss de olympiska spelens anda, hvilket vill säga detsamma som att äga en fast tro på egen kraft, att utrota småsinne och vrängsinne ur våra själar och att tillbedja lifvet i allt hvad det äger af sundt, skönt och stort! Blifve det så!

H. M. KONUNGENS AF SVERIGE VANDRINGS-PRIS TILL MODERN FEMKAMP.

Just nu stå vi inför själfva Stadion-veckan, täflingarnas kärna. Det ligger spänning i luften som inför en högtid. "Det flaggar i staden och i hamnen." Långa expresståg med fjärranväga främlingar ha rusat fram under Södra bergen och från Centralstationen gjutit sitt lefvande, sorlande innehåll öfver våra gator, stora ångare ha glidit in genom vår midsommarfagra skärgård med idrottsmän från ryska städer och amerikanska miljonstäder; Stockholm är icke längre sig själf, utan ett

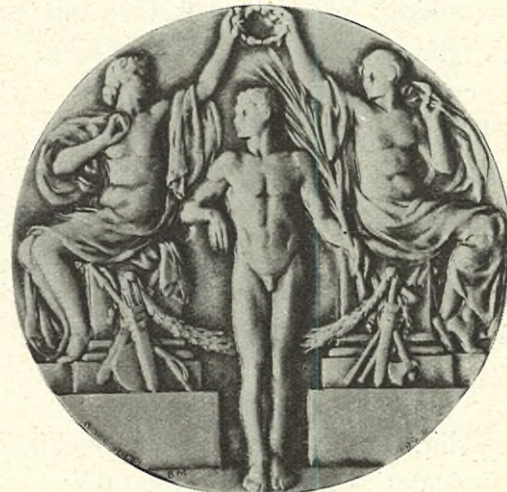
I sin egenskap af landets främsta illustrerade tidning skall Idun låta sig angeläget vara att så troget som det är möjligt i bild och text följa det väsentligaste och intressantaste af spelen. Vi ha också för den skull förstärkt både våra redaktionella och illustrativa krafter — fotografens kamera, tecknarens stift och skildrarnes penna skola arbeta med ökad intensitet till våra läsares lust och gamman.

Utom den stora serien af täflingsbilder i dagens nummer bjuda vi äfven en teckning af det palats, där Stadion-männen efter ansträngningarna lämpligast kunna tillfredsställa sina magars kraf, nämligen den nyöppnade Stadion-restaurangen, hvar till den forna tennispaviljongen bakom Stadion nu förvandlats. Det är "Kronprinsens" chef, dir. Löfvander, som står för ledningen och under sig har han en tjänstepersonal af 550 personer. På en gång kunna 1,500 gäster bespisas i Grand restaurant Stadion. Vår bild är tagen under den stora invigningsmiddagen. Till höger synes bland gästerna kronprinsparet och prins Eugen.

Vidare meddela vi en bild af konung Gustafs vandringpris till modern femkamp, en Karl XII:te-byst, fru Hjördis Tengboms vackra minnesplaquette öfver Stadion samt den af Erik Lindberg graverade prismedaljen. HARALD VIKING.

OLYMPISKA SPELENS PRISMEDALJ. FRAMSIDAN.

OLYMPISKA SPELENS PRISMEDALJ. FRÅNSIDAN.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år.....	Kr. 6.50	Helt år.....	Kr. 8.—
Halft år.....	3.50	Halft år.....	4.25
Kvartal.....	1.75	Kvartal.....	2.25
Lösnr.....	0.12	Lösnr.....	0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Stockholm, Mästersamuelsg. 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10—4.	Kl. 9—4.
Red. Nordling: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 11—1.	Kl. 9—4.
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	
25 öre efter text.	Utländska annonser debiteras 50 öre med 20 % förhöjning å särskild begärd plats.
30 öre å textside.	
20 % förhöjning å särskild begärd plats.	

Iduns Jubileum-Artiklar

I NEDANSTÅENDE ARTIKEL önskar författarinnan göra läsekretsen bekant med två litterära arbeten, hvilka förutom sina

konstnärliga förlänster äfven äga den att modigt kasta ljus öfver de mörka öden, som många kvinnor gå till mötes.

KVINNANS HEMLIGHET.

VI HA ALLA NÅGON GÅNG hört legenden om kvinnornas hemlighet. De bära en hemlig kunskap, sägs det, hvilken de samlat i sina hjärtan genom tusende år. Med talande läppar ha de tegat, af klokhet, kanske af ödmjukhet eller af medlidande.

På denna legend tro poeterna, vi andra kalla den en fras bland fraser. Det är så enkelt att bevisa. Våra dagars kvinnor bära ju intet insegel för sin mun, ingenting är så långt ifrån dem som att sluta sina läppar om hjärtats hemliga tankar. Hellre än att tiga med något de veta, tala de om det de icke veta. Men med allt hvad de tala och skriva, ha de väl uppenbarat något nytt om sig själva? Nej, och därför har det heller icke varit något att uppenbara.

Men när vi kommit så långt, skall det kanske gå oss som det gjort förr någon gång, då vi trodde oss genomskåda frasen — vi skola upptäcka att den täckte djup, hvilka vi icke förr blifvit varse, just för deras djups och tystnads skull.

Det är lika riskabelt att hålla en sanning för en fras som en fras för sanning. Sanningen bakom frasen börjar skymta, då en dag vårt öra nås af en kvinnoröst från djup, långt bortom de rum, där vi äro vana att röra oss, och där de som bruka skildra oss äro mest hemmastadda. Det är när någon en gång talar rent ut, som vi märka att alla andra förtiga hela sanningen.

Hvarför sker det så sällan, att det blir som en uppenbarelse? Kanske är det därför att de, som veta mest, icke alltid äro desamma som de som föra ordet, kanske emedan somliga erfarenheter äro hart när utsägliga.

Men kvinnans hemlighet är egentligen endast hennes lidande, och tryggast bevarad är den hemlighet, som alla gå förbi, därför att den alltid funnits midt ibland dem.

Man kan invända: om ni med kvinnans hemlighet menar hennes lidanden, så äro dessa ju ingen hemlighet, se vi dem icke dagligen? Jo, vi se dem, om ock oftast så som såge vi dem icke, men veta vi något om hvad kvinnan tänker därvid? Sade hon det någonsin? Är det icke med kvinnorna som Strindberg säger om näckrosorna, som simma på det djupa vattnet:

bröllopet hålla de här uppe i ljuset, i solsen, i luften, sedan de dyka ner för att gömma i äfjan sin smärta.

Sin kärlekslycka har kvinnan besjungit rikt och ljusst, men sin smärta har hon gömt.

Det är två verk af kvinnor, som närmast gifvit anledning till dessa tankar: "Der Hei-

lige Skarabäus" af Else Jerusalem och "Das Thränenhaus" af Gabriele Reuter. Intetdera är alldeles nytt och i författarinnornas hemland äro de flitigt lästa, i Sverige däremot knappast kända.

Den senare har valt till skådeplats "Tårarnas hus", dit de hemlösa, ogifta mödrarna samlas att bida sin förlossning, den förra "Huset med Den Röda Lyktan", som slukar kvinnor i en oupphörligt strömmande flod och spyr ut resterna af hvad som en gång varit människor.

Det är en stark brygd af godt, lefvande hjärteblod som Gabriele Reuter skänker i åt läsaren af das Thränenhaus. Uppskakande historier om öfvergifna mödrar ha vi godt om i lifvet och litteraturen, men det är endast det yttre förloppet vi få, dessa kvinnor äro alla stumma. Och tekniskt felfria förlossningshistorier kan hvarje barnmorska berätta, men hon kan icke ge svar på en enda fråga om hvad som öfvergick denna kvinna, hvad som skedde med hennes själ och kropp.

Gabriele Reuter tvingar oss att förstå, och de invigda skola säga att här var en bland miljoner tigande, som fann orden för kvinnans hemlighet.

Cornelie Reiman har skrivit ett uppseendeväckande kvinnopsykologiskt verk och trott sig med sin bildning och sina 30 år förstå rätt mycket af världen, då hon kommer till Tårarnas hus för att där i djupaste hemlighet föda sitt barn till världen. Men väl ditkommen, gör hon en ny erfarenhet. Hela hennes förflutna lif viker undan, och hon märker att hon "liksom i de gamla sagorna i drömmen sjunkit in i ett annat lif, som rörde sig och lefdes under det klara dagsljus, där hon förut bott. Och detta drömlif var fullt af gestalter och öden, om hvilka hon förut icke anat det ringaste".

Hjälplösheten, öfvergifvenheten och förtviflan hos dessa stackars unga kvinnor, som förvisats till Tårarnas hus, deras försök till sammanhållning mot den elaka barnmorskan, som väl utlofvar "sträng diskretion och öm behandling", men i själva verket är skvaller-sjuk, girig och föga nogräknad, de långa veckornas gång, endast afbruten när huset fylles af någon barnsängskvinnas skri — allt detta har Gabriele Reuter skildrat med en hänsynslös realism och med en så brin-

nande medkänsla därtill, att läsaren själf tvingas att lida med de lidande i Tårarnas hus. Hör bara hur hon skildrar Cornelies intryck första aftonen hon kommit till ro på sin schäslong i Tårarnas hus.

"Ångesten tryckte henne så att hon ville kväfvast. Hon kastade täcket af sig och ville skynda upp, då hon hejdade sig darande och lyssnade. Svetten bröt ut ur porerna och droppade i kalla perlor nedför ryggen. En jämmer nådde henne, ett sakta halfkväfadt stönande, så som hade det kväffits af en hufvudkudde. Och likväl blef det starkare och starkare, höjde sig till en häffig snyftning, sjönk ner till ett öfvergifvet gråtande, blef åter starkare, blef en ensam varelses klagan af sitt elände inför de mörka ödesmakterna i den mörka natten.

Cornelie stirrade med vidöppna ögon in i dunklet. En så rysansvärd gråt hade hon aldrig förr hört, och dock kände hon igen hvarje ljud, det tycktes henne till slut, som hörde hon sig själf lösgjord från kroppen, snyfta därinne. Men var det blott en stämman? En annan längre bortifrån förenade sig med den första, det var icke längre en ensam kvinnas gråt, jämmern frängde upp genom golfvet och murarne, det tycktes Cornelie som klagade hela det lilla torffiga huset, som förenade sig alla tårar, som gjutits där inom, till ett regn, som med spöklik suckan frängde ut ur murarnas porer och golfvets springor och bäddarnas hufvudkuddar och hjälplöst, hopplöst och outsinligt klagade för natten och mörkret den smärta, som måste döljas för dagsljuset."

Endast boken själf kan ge en föreställning om tårarnas bittra sveda i Tårarnas hus. Kanske blir den så utsägligt gripande, emedan Cornelie Reiman är en kvinna bland kvinnor rätt och slätt, icke gör sig till martyr för någon tro, icke stoltserar med sitt mod eller styrker sig med tanken att vara någon slags föregångskvinna, men döljer sig skyggt och ödmjukt.

Lidandet bränner bort utanverken, det förklarar allting, alla äro människor inför döden.

Boken har ingen tendens — nej, men i ett land som vårt, där "idioten och brottslingen tas bättre om hand än den hafvande kvinnan", är en bok sådan som denna sin egen tendens.

Else Jerusalem's bok är tillägnad de unga flickorna, fästmöra, mödrarna. Hon bjuder dem att från sin tillvaros höjd blicka ner i djupen, från deras lefnads solljus stirra in i mörkret — ber dem att känna, där de så länge dömt, tänka, där de så länge likgilligt gått förbi, ber dem att med mildhet och medlidande hälsa offren för deras egen lycka.

KOSTYMER

Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

huru smutsiga de än må vara kunna genom kemisk tvätt blifva fullt användbara. Kanske behöfver Ni ej i år köpa någon ny. Kemisk tvätt och prässning af kostym kostar endast Kr. 5.— hos Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter!
Finare Post-, Skrif-, Kopia- och Tryckpapper samt Kartong.

Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

KYRKSTRUMPORNA.

En historia från husbehofsbrännings dagar af HILDUR BRETTNER.

Författarinnan för oss ner i en underjordisk värld, befolkad med ett myller af gestalter, och hon låter dem tala sitt eget språk, lefva sitt eget lif efter sina egna underliga lagbud. Det berättas på ett ställe hur allt blef stelt och främmande och sig olikt, när de manliga kunderna i demimöndernas vinsluga stundom logo med sig ansfändiga, men nyfikna damer. På samma sätt förhåller det sig med de sensationsromaner om den undre världen, som en del författarinnor tillverkat, man föres dit i en "ansfändig" dams sällskap och de underdjur, som skola förevisas, bli stela, främmande, oigenkännliga.

Else Jerusalem förevisar inte. Hon bara berättar, och som berättelse är hennes bok ett konstnärligt kraftprof, med en slösande rikedom af typer, af situationer, af händelser, hvilka hvar för sig kunde blifvit en bok. Den är prostitutionens Onkel Toms stuga eller kunde blifvit det, om vi lefvat kvar i den tid, då en roman kunde väcka ett folk.

För somliga är prostitutionen icke alls något problem, för andra ett alltför enkelt. Det är dräggen, som sjunker till bottnen, säga dessa senare, det är de oåterkalleligen fördömda, som hamna i helvetet, och man skall akta sig att göra något däråt. Men Else Jerusalem har visat det samma som de, som tänkt sig in i saken, för länge sedan insett: nämligen att när prostitutionen lägger ut sin not, fastna äfven lifsdugliga offer i maskorna, kvinnor, som en kvinnas rätta lott kunnat tillfalla, om ödet varit mindre hårdt. Hon visar också, hur snart äfven det bästa material fördärfvas, ty i denna värld af korruption, snikenhet, grymhet, last och lidande bli alla lika, den bästa med den sämsta, och ovillkorligen föras de alla hjälplöst samma väg genom allt förfärligare förnedring mot den namnlösa och hemska döden.

Icke alla. Bland dem finnes också i huset med den Röda Lyktan den heliga Skarabäus, skalbaggen som lefver af orenlighet, men hvars skal glänser som guld. Det är ett barn som födes i det Röda huset och växer upp där för att när tiden kommer stiga i graderna och bli "en af fröknarna".

Öfver hennes kropp går all förnedring, och lifvets ljufvaste värden, kärlekens och moderslyckans, läggas för alltid öde.

Den dag då hon möter kärleken och inser att alla kärlekens blommor äro brutna på hennes mark och där är icke en tillbaka att räcka den älskade, det är hennes förnedrings första stora och förskräckliga dag, då hon lär sig förstå hvad som skett med henne. Och att hon efter detta har mod att ta det som är kvar af lifvet i sin hand och att med det förflutnas börda på ryggen vandra vidare, det är det stora hjältedådet. Uppe i bergstrakterna, från hvilka hennes vackra mor drog, förnedrad och förrädd, ner till staden, skapar hon sig ett hem och en uppgift, och hon, som började läggt ner i grändernas dy, slutar ganska nära himlen.

"Också i ett brustet spegelglas visar sig en bild af tiden", är bokens motto. Och äfven i dessa två modiga och ärliga skildringar ur de tysta och svarla djupen, hvilka officiellt icke existera och i vår litteratur ogärna nämnas, uppenbaras något af kvinnans hemlighet.

ELIN WAGNER.

DET VAR EN SOLIG SÖNDAGSMORNING på kyrkvallen i en af Siljanssocknarna. Det var tiden mellan slåttern och skörden. Folk hade tagit sig till kyrkan långa vägar ifrån och i väntan på sammanringningen stodo karlarne i klungor utanför de små grå kyrkbodarna nere vid stranden eller också hade de samlat sig i större hopar uppe på backen under björkarna. Men kvinnorna stodo för sig själfva borta vid sockenstugan med händerna knäppa öfver näsdukarna och psalmboken och hvilande på det granna, tvärrandiga förklädet. De hade hvita blus-ärmor och gröna lifstycken, svart toppmössa och mörkblå kjol. Dräkten var sådan som man ännu återfinner den där i socknen. Äfven karlarnes dräkter voro desamma som nu, blå långrock och blå väst, rödkantade, gula knäbyxor af kalfskinn med röda bollar vid knäna och rundkullig svart hatt. Men i karlarnes dräkter är dock en skillnad mellan förr och nu. Nu gå de alltid, helg som söcken i mörkblå långstrumpor, men de äldsta af dem kunna tala om att i deras unga dar så hade man alltid hvita strumpor, då man gick till kyrkan. Ja, så noga var det med det, att det nästan ansågs som en hädelse mot Gud, om en karl visade sig i kyrkan i mörka strumpor. Och så snart man kom hem togos kyrkstrumporna af och lades ned i kistan och detta gjorde, att äfven för de mera kyrksamma af karlarne kunde ett par kyrkstrumpor räcka i många år och en och annan fanns nog som kunde lämna sina första och sista kyrkstrumpor rätt väl bibehållna i arf till sin son.

Den här söndagen stod också hvarenda karl på kyrkvallen i mer eller mindre hvita strumpor. De stodo och samtalande lugnt och litet betänksamt som vanligt, medan de nickade åt en och annan ankommande. Men emellan dem, från den ene till den andre, kilade en liten hjulbent gubbe med ett litet lustigt klotrundt ansikte och rakklipt hår som hängde ned på axlarna och en tung öfverkropp på de korta, krokiga, hvita benen. Och de små ögonen plirade af ifver och intresse, där han hjulade fram bland karlarne och ryckte dem i långrocken och hyiskade dem i örat: "Gans-Jon har bränt". Det var sannerligen också en nyhet han hade att komma med. Ehuru ingen af karlarne ville visa sig på minsta sätt berörd eller intresserad af saken, så fanns det inte en af dem, som inte i sitt stilla sinne stod och funderade öfver den. Det var väl ingenting omöjligt för Gans-Jon heller, då han kunde ställa till och bränna så här års. Det fanns inte en, som inte stod och undrade hvad han hade fått att lägga i brännvinspannan. Det hade blifvit dåligt med både säd och potatis förra året. Det hade i år bränts mindre i socken än på flera år och den som inte kunnat stäfja sig utan lagt i brännvinspannan hvad han skulle ha till utsäde, hade han inte fått betala fyra riksdaler banko för en tunna råg. Och så ställer Gans-Jon till och bränner strax före skörden, en månad före potatisupptagningen. Men hur det nu var — bränt hade han i alla fall, han hade det klaraste brännvin i kopparsån och det var åtkomligt för en och hvar för allra högst tre styfver för jumfru-

mått. Det blef den enkla slutsumman af karlarnas tysta funderingar.

Så ringde det samman och de tågade in i kyrkan och där satt under hela predikan Bock-Lars, den lille gubben, och luktrade brännvin så starkt, att ingen kunde tvifla på att Gans-Jon kostat på honom lika mycket utvändigt som invändigt för att han riktigt skulle göra reklam för saken. Det var den unge kapellanen som predikade. Han hade inte samma grepp öfver böndernas sinnen som gamle prosten, utan de sullo och hängafvo sig åt alla möjliga funderingar allt under det de söta brännvinsångorna från Bock-Lars sväfvade som en rökelse omkring i kyrkan.

Men efter gudstjänsten hände det att kvinnorna redan tagit plats i de tre stora åttaparåriga roddbåtarna nere vid stranden och äfven en hel del af karlarna, men flere af dem låto vänta på sig och då det spordes efter dem, fick man det beskedet, att de skulle gå rundt i dag, och hustrurna sågo förvånade ut och kunde inte begripa, hvarför det skulle vara bättre att gå rundt i värmen än att sitta på sjön en sådan välsignad dag.

En liten rödkindad, klarögd kulla hoppade fram mellan människorna i båten och i land och fick fatt uti en ung, ställig massupe på backen. De voro fästfolk sedan midsommar, och hon kunde inte förstå huru han hade fatt på den tanken att gå rundt den långa vägen i stället för att fara med henne i båten. Men nu skulle han göra det. Han hade affärer att tala med Storm-Anders, som också skulle gå rundt, och den lilla kullen fick med oförrättadt ärende hoppa i båten igen och inta sin plats uppe i aktern.

Och så styrde de långa båtarna, lysande och prunkande af de färgglada dräkterna, ut på Siljans spegelblanka vatten, men uppe på kyrkvägen under de hvita björkarna tågade tysta och litet tankfulla de af karlarne, som bestämt sig för att gå rundt. De gingo samspråkande två och två eller tre och tre, men det blef egentligen ej någon fart i samtalet. Hade det varit en vanlig dag, en vardag, hade väl ingen dragit sig för att högt och lågt tala om att man skulle till Gans-Jon för att få brännvin, men att komma dit så här direkt från kyrkan, skrudad till Herrens ära, det gjorde en hvar litet betänksam, men det var icke en af dem, som icke var fast besluten, att han bara för ett ögonblick, liksom i tankarna, skulle slinka in på Gansgården för att i nästa ögonblick återbarligen fortsätta och gå rundt.

Gansgården låg på en grön backe nere vid sjön och nu låg den och sken med sina små, grönskiftande fönsterrutor i middags-solen och framför den, långt, långt ute på Siljans vatten, blänkte de bortfarande kyrkbåtarna som en strimma af silfver för hvarje årtag. Lungt och befänksamt, som de gått hela vägen, kommo karlarne vandrande ned mot gården och ännu då de stego uppför bron hade ingen af dem sagt ett ord till den andre om hvad som gemensamt rörde sig i allas sinnen. Inne i stugan, mellan loftsängen och bordet, satt Gans-Jon myndig och stor som vanligt, vid spiseln satt hustrun och en liten småkulla satt och smaskade och sög på brännvinskofva, den grågröna,

Hudens vård.
GREME SIMON · PARIS
Enda medel som gör kyn vacker och len utan att irritera huden.

IDUNS MODELLKATALOG

Ombärlig för alla sömmerskor och för alla hem.
Fyra rikhaltiga säsonghäften årligen. Koloreradt omslag.
Prenumerationspris 2.20 för helt år — 60 öre pr häfte.

karamelliknande beläggning som bildades i brännvinstrattens skarvar och fogningar, då den heta brygden destillerades genom den.

Gans-Jon bad sina gäster ta plats och de slogo sig ned på träsoffan och stolarna och det var en stund helgdagsstilla i stugan. Men så reste sig den unge stålige masen, satte händerna i fickorna på sina gula kalfskinnsbyxor och ställde sig framför Gans-Jon och sade, att nu var det bäst, att han lyfte in kopparsån, för det var väl ändå hans mening att han ville ha afsättning, eljes hade han väl ej kostat på och smort in Bock-Lars så grundligt. Det behöfdes ej mer för att tungornas band skulle lösas, och Gans-Jon lyfte in kopparsån och plockade fram de små krönte jumfrumåtten ur det grönmålade hörnsåpet. Hustrun tog småkullan vid handen och gick ut och lämnade karlarne ensamma i stugan, där Moses och profeterna i blå långrockar promenerade omkring på väggarna och middagssolen sken in.

Fanny Chryander.

Nu var det torsdagsafton. Det var en sommarafton med en nästan tyngande rikedom på härligheter i färger och dofter och solljus. Reflexen af den nedgående solen stod som en pelare af guld ned i Siljans spegelblanka vatten, den förgyllde hvartenda fönster på höjden ofvanför östra stranden, de brunno, glimmade och glittrade och kastade ut liksom knippen af solrött guld öfver sluttningen, rutig i gult och grönt af gyllene sädesfält och doftande nyklöfver. Det var en välsignad afton, en sådan där afton, då man liksom går och väntar på, att kyrkklockorna skola börja ringa helgsmål, fastän man vet, att man befinner sig midt i veckan.

I sådana tankar kom också i afton gamle prosten Anders Jacob Barcheus sakta vandrando öfver de grönskande kullarna på södra Siljans-stranden. Han bar sin hatt i handen, det silfverhvita håret bildade en krans omkring hans kala hjässa, men ansiktet var en vacker gammal mans med rena drag och ett vackert uttryck af en ödmjuk men ändå stark själ i de mörka ögonen, såsom man ännu kan se det på hans målade porträtt i församlingens sakristia. Nu var dock hela hans ansikte liksom upplöst i ett uttryck af blidhet och innerlig förnöjsamhet och ro. Det var ett välsignadt landskap han hade att se öfver, det syntes honom så skönt, att det blott kunde vara så genom himmelens särskilda välbehag. Och i ödmjuk tacksamhet kände han sig liksom innesluten däri, där han vandrade fram.

Långt framme höjde sig kyrkans hvita gafvel inramad i rik grönska och spirans gyllene spets glödde som en eldtunga i den blå luften. Han tänkte inte på huru långt han gick, han följde endast stranden öfver de grönskande kullarna med en känsla af att så här skulle en människa kunna gå och gå och tänka sig att hon till slut skulle hamna rakt in i den öfverjordiska härligheten.

Men han skulle förbi Gansgården. Han gick och såg ut öfver Siljans vatten och hade måhända icke kommit att tänka på att han gick förbi där, om icke ett egendomligt ljud hade kommit honom att se dit uppåt. Gamle prosten stannade, han stod ännu med hatten i handen, men hans panna lade sig i djupa veck. På den gröna sluttningen lågo nio stycken af hans kära församlingsbor och snarkade dödfulla i hvita kyrkstrumpor. Det

AF IDUNS VÄRDERADE medarbetare ända från dess tidigare år har i dagarna med fru Fanny Chryander gått ur tiden. Fru Chryander, som var maka till apotekare J. A. Chryander i Örebro, var före sitt äktenskap folkskollärarinna och ägnade sig som gift med varmt intresse åt litterärt och religiöst-socialt arbete. Idun publicerade både noveller och artiklar af hennes hand och mottog äfven versifikatoriska bidrag till tidsfördrifsafdelningen. Äfven i sin hemortspress var hon medarbetare på både vers och prosa. I många föreningar såsom K. F. U. K., Frivilliga fattigvården, Småbarnens vänner, länskommittén för svenska nationalföreningen mot tuberkulos var hon en verksam kraft. Fru Chryander var vid sin död 68 år gammal och efterlämnar sörjande make och son.

började ljunga i gamle prostens nyss förut så milda ögon af en helig vrede. Han tryckte hatten på hufvudet och så gick han några steg uppför sluttningen och stannade vid den, som han först kom fram till.

"Storm Anders Olsson," ropade han högt och stod framför honom. Men den tilltalade svarade endast med en högljudd snarkning och rörde sig inte. Men prosten var het af vrede och böjde sig ned och reste upp honom i gräset och skakade honom för att få honom vaken. Och då Storm Anders Olsson kommit så långt att han satt för sig själf och gnuggade ögonen, fortsatte prosten med hans närmaste granne. Och så vidare den ene efter den andre. Det var inget lätt arbete, han var genomsvettig innan han slutat med den femte. Men han hade föresatt sig, att lif skull han ha i dem allesammans. Och en minnesbeta skulle han ge dem, som de sent skulle glömma.

Den siste, Prins Eskil Persson, var omöjlig, så fort prosten släppte honom, så drulsade han omkull och snarkade igen. Men

prostsen gaf sig inte och till slut hade han hela raden sittande med de hvita benen sträckta framför sig och gnuggande ögonen med baksidan af händerna. Och så började prostsen i samma ordning som han väckt dem: "Sko af dig och dra af dig strumporna, Storm Anders Olsson." Storm Anders Olsson stirrade slött på sina hvita ben, såg så upp på prostsen. Prostsen stod orubbligt lugn, men det ljungade i blicken och Storm Anders Olsson drog halfsofvande af sig skor och strumpor.

Bönderna voro öfverrumplade, det fanns icke en af dem, som var så pass vaken, att han kunde tänka klart, men för deras dimmiga ögon stod prostsen och befallde dem att ta af sig skor och strumpor och de gjorde det, slött undrande öfver hvarf han ville komma med det. Men innan ordningen kommit till Prins Eskil Persson hade denne nyktrat till så mycket, att han kunde visa sig som den styfnackade dalkarl han i botten var. Han sträckte ut sina hvita ben och spände klackarna i marken och sade, att han ämnade sig hem i kväll och han hade ingen lust att gå barben. Det hjälpte inte att prostsen lät sin vrede ljunga öfver honom, att han krafteliga förhöll honom, att han skulle bli till en stötesten och en förargelseklippa för de många som sågo honom, då han torsdagskvällen kom vinglande hemåt i hvita kyrkstrumpor, att det var en smädelse för hvilken hämnaden skulle drabba honom svårliga. Prins Eskil Persson satte endast klackarna fastare i backen och prostsen kom ingen vart med honom.

De andra hade hört att se litet betänksamma ut, då det så småningom gått upp äfven för dem, att prostens mening var att lämna dem att ta sig hem i den synnerligen enkla benbeklädnad i hvilken de nu befunno sig. Men innan detta blifvit fullt klart för dem var prostsen redan på väg hem med sin hvita börda, sedan han dock först varit inne på Gansgården och förvissat sig om, att den sista droppen ur kopparsån var urdrucken. På en kulle ett stycke ifrån satte han sig dock, och därifrån gick han inte, förrän han hade tillfredsställelsen att se, huru hans kära församlingsbor i kvällens stillhet på sina bara ben sökte sig hemåt öfver de grönskande kullarna.

Huru de på skilda vägar ändligen kommo hvar och en till sitt, därom vet nog ingen numera att förtälja, men om Prins Eskil Persson berättas, att han som hade öfver två mil att gå och inte kom fram förrän mot morgonen, då hade satt sig uppe i skogsbacken ofvanför byn och tagit sig en funderare, innan han fortsatte. Han såg, hvad han aldrig hade tänkt sig, att hans grannar hade börjat skörden, medan han varit borta, och fast klockan ej var mer än fem, såg han dem i arbete ute på åkrarna.

Han satt i djupa funderingar i morgonso-lens sken. Att komma hemvandrande på fredagsmorgonen i hvita kyrkstrumpor, det skulle nog inte precis stärka hans anseende. Och inte blef det bättre, om han tog dem af sig. Huru han klarade upp sin kinkiga situation, kunde sedan byns gamle getare berätta om: då han den morgonen kom drifvande med boskapen uppför skogen, satt byns storbonde, välaktade Prins Eskil Persson, och gned in sina kyrkstrumpor med de skogarnas frukter, som ännu i Dalarna och öfriga svenska bygder bära det enkla namnet blåbär.

LÄS!

Några äldre årgångar realiseras till betydligt nedsatta priser och erbjudas för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till Expeditionen af Idun, Stockholm, erhålles inom Sverige portofritt:

Idun 1896	2: —	Iduns julnummer 1901	0: 25
Idun 1904 (med julnumret)	3: —	Iduns julnummer 1904	0: 30
Idun 1908 (med julnumret)	4: 50	Iduns julnummer 1905	0: 30
Idun 1909 (med julnumret)	5: —	Iduns julnummer 1908	0: 30
Idun 1910 (med julnumret)	6: 50	Iduns julnummer 1909	0: 75
Iduns julnummer 1894	0: 20	Iduns julnummer 1910	0: 75
Iduns julnummer 1898	0: 20	Iduns julnummer 1911	1: —

LÄS!

Bland halfapor på Madagaskar.

För Idun af TERES KAUDERN.

En infödd läkare med en halfapa.

INGEN KAN komma till Madagaskar utan att snart nog få göra bekantskap med halfaporna. Apor har litet hvar sett och förmodligen funnit dem mindre tillfalande, i synnerhet de stora utan svans såsom gorilla och orangutang, de s. k. människolika aporna, men med dessa ha halfaporna inte stor likhet. De äro små behändiga djur, som här i sitt hemland likt ekorrar behagfullt skutta omkring bland träden. I fångenskap trifvas de flesta arterna lätt, men i Europas menagerier bli de ej långlivade, om de ha lyckats öfverleva den långa resan.

Här ser man halfaporna tama öfverallt i städerna och byarna. De sitta fastlänkade med ett snöre om magen och hoppa och skutta och tyckas befinna sig väl. Somliga arter äro emellertid nog sluga att bita af ett vanligt snöre och därmed återtaga friheten och dem får man binda med en kedja för att ha dem i säkerhet.

I urskogarna omkring kautschukfarmen S:te Marie, hvilken jag tidigare skildrat i denna tidning, finns det synnerligen godt om halfapor, och min man och jag hade under våra ströftåg rikt tillfälle att iakttaga dem. Där förekomma hufvudsakligen två arter, en rätt stor hvit och brun, som infödingarna kalla sifaka (tonvikten på första stafvelsen), och en gråbrun mindre art benämnd gido.

Sifakan hade vid tiden för vår vistelse i S:te Marie allmänt ungar. Vi sågo ofta små sällskap af dessa halfapor. Honorna buro sina afkomlingar på ryggen, där de små höllo sig fast med ett säkert grepp i moderns päls, äfven när denna gjorde långa, snabba skutt bland trädens grenar.

En dag sköt min man en hona, och då hon ramlade ned på marken, upptäckte vi, att hon hade en unge med sig. Denne var alldeles oskadd och lät sig utan svårighet tagas och bäras hem. Det var en liten lustig, långbent, smal varelse med klargula ögon och små hvassa gaddar till tänder. Dessa var han emellertid nog älskvärd att inte använda mot mig, som bar hem honom.

Under dagens lopp hade vi ej tid att expediera hvarken honan eller ungen, utan vi hängde upp den döda modern i vårt rum och bundo ungen fast vid henne, och därmed tycktes den lille gynnaren nöjd. Men när vi skulle gå och lägga oss, då fingo vi veta om att han fanns. Han pep och gnällde och lät fasligt bedröflig. Men vi voro trötta efter dagens arbete och slogo döförat till och somnade från oljudet.

Frapå natten vaknade jag dock af hans klagan, och då gick det ej längre att förhärda sitt hjärta och sofva vidare. Jag steg ur sängen, löste den lilla skrikhalsen och tog honom med mig tillbaka i bädden. Han var kall, så att han skakade och teg därför, så fort han kom under filten och blef varm igen. Sen somnade han beskedligt på min

ena arm, och natten förlöt lugnt för alla parterna.

Nästa dag betraktade den lilla halfapungen mig som sin särskilda vän och beskyddare. Han lugnade sig inte med mindre än att han fick klättra omkring på mig, och allra helst ville han hålla till i mitt hår, som naturligtvis påminde honom om hans mammas päls. Matfrågan var bekymmersam, ty mjölk stod ej att få. Herden var gammal nog i gården för att göra alldeles som det behagade honom, och eftersom han fann det besvärligt att mjölka, fick man ingen mjölk. Kocken, som jag vände mig till, ansåg det mera troligt att en infödingsskvinna, som hade ett litet barn, skulle vara villig att släppa till en tår åt vår skyddsling, än att herden skulle kunna förmås öfvervinna sin lättja. Men jag vågade mig inte på vare sig det ena eller andra försöket utan gaf i stället apungen risvatten med litet socker. Han drack begärligt, men det visade sig snart att födan ej passade hans mage, så vi förutsågo, att vi ej länge skulle kunna hålla honom vid lif.

Då kvällen kom, tänkte jag, att det var så godt att först som sist ta apungen till mig i sängen för att få fred genast från början. Men det gick alls inte efter beräkning. An-

Sifakaungen från S:te Marie de Marovay.

tagligen hade den lilla stackarn magplågor på grund af den olämpliga dieten och var nog dessutom grymt hungrig. Han pep oafbrutet och höll sig inte stilla en minut. Jag stoppade honom under filten, så att han åtminstone inte skulle väcka min man med sitt gnäll men den lilla kanalen sökte sig snart upp igen, och hans mål var alltid mitt ansikte och mitt hår. Han försökte bita och suga på min nästipp, mina läppar, mina ögonlock och mina öron, och när mitt ansikte inte lämnade honom en droppe af den ljuftva saft han sökte, blef han ond och väsnades och började genomlefa mitt hår på ett för mig mycket kännbart sätt.

När jag inte stod ut längre att bli biten i ansiktet och luggad i håret, flyttade jag min plågoande under filten igen. Här återtog han energiskt sitt sökande efter mat och förstas med samma nedslående resultat som nyss. Men tro inte att han gaf upp hoppet och lugnade sig till sist. Nej då, han höll mig vaken precis hela natten. På morgonen hade jag fått alldeles nog af honom och meddelade min man, att om han ville hålla apungar i fångenskap, så fick han passa dem själf, åtminstone om nätterna. Han aflifvade honom ofördröjligen. Som minne ha vi kvar hans porträtt och hans skinn. Kanske komma Iduns läsare att en gång i framtiden få se honom uppstoppad på Riksmuseum.

Under vår vistelse på Madagaskars östkust hade vi en tam gido. Jag fick den i en

by af den infödde höfdingen, som var nog ädelmodig att inte begära någon befälning för den. Det är mycket ovanligt, ty här vilja de svarta ha en sou, om de också bara ta en enda gräshoppa åt oss. Och när de fått betalning för något, så be de om "cadeau" dessutom. Det ordet kan hvarenda inföding, om han också för öfrigt inte har en aning om franska språket. Men för att återgå till gidon, så ville jag inte visa mig mindre ädelmodig än den svarte höfdingen, utan jag gaf 1 franc åt hans lille pojke, och sen var belåtenheten ömsesidig.

Men gidon var till att börja med alls inte nöjd med ombytet af ägare. Den gjorde vilda försök att rymma, då vi buro hem den. Snart vande den sig dock vid oss, och man kan gärna säga fäste sig vid oss, ty lika smeksam och förrolig som den var mot oss, lika skygg och misstänksam var den mot främmande människor. Den var lätt att tillfredsställa med mat, ty liksom infödingarna och alla husdjuren här var den van att äta ris som daglig föda. Men den föraktade alls inte litet omväxling i matordningen. Bröd, socker, bananer och mjölk t. ex. satte den mycket värde på. När den kom åt smakade den dessutom på litet af hvarje. En dag fick den tag i en sardinlåda med litet olja i, som den girigt slickade i sig. Men det var inte hälsosamt för en halfapas mage, det visade sig snart. En annan gång kastade den sig öfver en stor, otäck spindel, som min man råkade tappa på golfvet. Innan vi hunnit lyfta en hand för att åter infånga vår spindel, hade halfapan ryckt alla benen af den och slukat kroppen.

Vår lilla halfapa blef med tiden så tam att vi utan risk kunde låta den vara lös. Den höll sig troget i vår närhet och ville i synnerhet mot kvällarna att man skulle leka med den. Men kom en främmande person, en hund eller till och med en höna, flyktade den förskräckt upp på något ställe, där den ansåg sig säker. Apans respekt för höns daterade sig från den dag, då den gjorde bekantskap med en höna med tolf kycklingar. Hur uppträdet började, vet jag ej, men jag såg genom ett fönster, att honan flög på vår skyddsling och slog honom med vingarna och hackade honom, och han stackare kunde inte göra annat än ta emot, ty han hade snott in sin länk, så han kunde inte komma utom räckhåll för den arginta honan.

Det var inte rådligt att släppa in halfapan i rummen, ty den intresserade sig för allt hvad den såg och var alls inte nogräknad med att släppa glasburkar och dylikt i golfvet eller att snatta bananer och andra godsaker. Om jag ertappade den med odygd, var den emellertid nog älskvärd att genast ta ett skutt till min axel, och sedan lät den utan knot binda sig ute på verandan. Men gingo vi bort från huset och lämnade den ensam, blef det en ryslig jämmar. Den var inte bättre än ett bortskämdt barn. Den väsnades och ryckte i sin länk så mycket den förmådde. Då den någon gång fick följa med på promenad, saft den snällt på min axel och tycktes aldrig tänka på att göra utflykter i träden.

Författarinnan med sin tama Gido.

Vår lilla gido

Trädgårdsglädje.

fick med tiden dela sifakaungens öde, d. v. s. han är nu "skinn", ty vi kunde ej forsla honom med oss på alla våra färder och ägna honom den tid han behöfde.

En dag under vår vistelse i byn Fenerive kom en inföding med en liten plåtkoffert, väl surrad med ett rep, och frågade, om vi ville köpa en halfapa. Han löste upp repet, gläntade litet på locket, och jag kikade in genom springan. Det var en besynnerlig varelse jag såg därinne. Ett väldigt hufvud med stora öron och stora, utstående ögon, långa framtänder som en gnagare, päls som getragg, en yfvig svans som en räfs och långa fingrar i synnerhet på de främre lemmarna. Det var Madagaskars märkvärdigaste halfapa, den s. k. aye-aye.

De infödda hysa en mycket stor respekt för detta djur och akta sig noga att döda det. Det är endast de mest behjälade och fördomsfria bland dem, som våga fånga det lefvande. Det går så till, att infödingen uppsöker djurets bo, där det om dagen sitter trögt och dåsig, och kastar ett skynke öfver det. Vidskepelsen i fråga om aye-aye är mycket stor. En inföding berättade för oss, att det var en gång en man, som dödat en aye-aye. Kort därefter fick hans hustru ett barn, som redan efter ett par tre månader fick ett par tänder, och då var man genast förvissad om att det var de långa framtänderna hos aye-aye som gingo igen.

Vi ville förstas gärna köpa det märkvärdiga djuret, men det blef ett långvarigt parlamentering om priset. Då min man alls inte ville betala, hvad infödingen begärde, snörde han, för att imponera på oss, ihop sin koffert och hotade att affåga till Famatave med sin skatt. Affären slutade med att karlen med tacksamhet tog emot en tredjedel af hvad han begärt plus ett par aflagda hvita byxor och en mycket begagnad gul rock. Den senare delen af betalningen måtte särskildt tilltalat ynglingen, ty innan han tog sina pengar, försvann han bakom vår köksdörr och uppträdde en minut senare med glädjestrålade ansikte i sin nya kostym. Byxorna, som voro bra mycket för långa hade han rullat upp ända till knäna, men ärmarna hade han inte vetat någon råd för, utan de hängde ned på fingerspetsarna.

Som det var långt lidet på dagen, fick vår aye-aye behålla lifvet till följande dag. Intödingen hjälpte oss att flytta djuret från kofferten in i en plåtfodrad trälår med lock. Det var mycket enklare, än vi troff. Karlen tog bara sin "lamba", det skynke, som i vanliga fall utgjorde det väsentliga i hans kostym, och kastade den öfver apan. Sen tog han knytet och släppte ned det i vår lår, lade på locket och drog ut lamban.

Djuret visade sig som en riktig nattlig varelse. Det arbetade därinne i sin lår rastlöst under de mörka himmarna. Vi fingo på morgonen beskåda resultatet. Lårens plåtbeklädnad var på två sidor söndersliten, och apan hade dessutom gnagt ett hål tvärs igenom träet. Hade den blifvit lämnad ännu ett par nätter att arbeta i fred, hade den säkert praktiserat sig ut ur sitt fängelse. Men den fick i stället litet kloroform att lukta på, och detta gjorde ett hastigt slut på dess lif.

Rättelse.

Det nya tuberkulosmärket, afbildadt i vårt föregående nummer, är icke, som vi fingo oss meddeladt, utfördt af professor Julius Kronberg utan efter en skiss af konstnären Erik Lange.

MIN UNGDOM VISTADES JAG ett par somrar på en mycket afhållen svågers egendom, och fick af honom min egen lilla tjappa att vårda och ansa tillsammans med en syster, som var lika road af att böka i jorden som jag.

Hur väl minnes jag ej den där lilla jordlappen med sina väl utlagda rabatter, sin lilla drifbänk och staketet rundt omkring, som vi hade ett sådant arbete med, men voro så stolta öfver, emedan det var våra händers verk. Midtelrabatten pryddes af fuchsior och pelargonier i alla färger, dubbla och enkla samt en fät kant af de vackraste penséer. Verbena, iris, flox, astrar, tusenskönor, pingstliljor funnos i brokig mängd, ett par präktiga syrénbuskar och kaprifolium, se där vår rikedom och lycka. Ja lycka! Ty all denna härlighet kände att vi älskade den. En planta som hänger hufvudet mot jorden med tung blomkrona och slokiga blad liknar ett missmodigt barn som behöfver vänlighet och omvårdnad. Skänk den skugga, om den försmäktar i solgasset, släck dess först, om den pinas af torka. Du får då se, under dina ögon, hur den lyfter sitt hufvud, hur bladen sträckas ut för att gibrigt insuga fukten, ja, några timmar senare ser du kanske hur den skjuter i höjden. Det är förunderligt hur man fäster sig vid sina skyddslingar, när man pysslar om dem.

Jag minns så väl hur jag första sommaren jag arbetade med min trädgård äfven arbetade med en fransk novell, "Picciola". Jag älskade "Picciola" som om hon varit en mänsklig varelse, emedan hon blef fångens bästa tröst, han som dag för dag följde blommans utveckling, lärde sig i den tro på Skaparens kärlek och barmhärtighet.

Ty det ligger stor sanning i det att vi endast behöfva gå ut i naturen med vårt oroliga hjärtas bördor för att få dem lättade. Vi behöfva endast i vårt fönster personligen vårda blommor och plantor, för att lära oss hemligheten emellan människans själ och Guds tysta budbärare. Att räkna knopparna, att följa bladens tillväxt, att studera besläktade arter är ej endast en daglig fröjd, men ett dagligt evangelium om Guds underbara makt och härlighet. Tillväxt, utveckling, form, färg, lif, sådd och skörd, död och uppståndelse, hvilken predikan för den som har ögon att se med.

Tidigt om mornarna var jag ute i den där lilla trädgården. Doffen af fuktig jord slår mig i näsan, när jag nu på gamla dagar minnes att jag en gång ägde lyckan att få ligga på knä och rensa mina land, fick binda upp den nejlikan, plocka bort ohyrn under bladen på den plantan, varsamt luckra upp jorden, där den packat sig för tung.

Hur tacksamt minnes jag ej en rosenbuske, som jag särskildt älskade och gjorde mig mycket besvär med både tidigt och sent. Den lönade min möda med många knoppar och ljuflig doft. Hur snabbt utvecklade sig ej de mjuka brungråfärgade bladen och blottade knopparna, som drefvo på flykten den tungsinhet som i uppväxtåren plågade mitt grubblande, inåtvända sinne. När hösten kom och tog de sista rosorna, kände jag huru de öfvat mig i tålmod, huru de skänkt mig hopp och glädje och födt inom mig en förunderlig känsla af skaparglädje och själftröstan, en bestämd lust att vårda mig om allt växande. Det blef ej trädgårdsplantor, det blef människobarn, jag fick att vårda, och den lusten har jag, tack vare min ungdoms trädgård, varit trogen.

Aldrig kände jag mig ensam i min trädgård.

Liljorna voro ståtliga, förnäma skönheter, som jag beundrade kanske mer än jag älskade. Den härdiga hvardagsklädda resedan tyckte jag om, ty den gaf så mycket och fordrade så litet. Astrarna i brokig mängd trängdes och lyfte sina hufvuden högt likt ifriga skolbarn i förväntansfull förhoppning om första priset. Heliotroperna, som vände sina värmelystna blad mot solen, liknade lättjefulla kvinnor, som drömmande framlefde sin tillvaro i bekväm ro.

Aldrig blir den lyckan min att i egen trädgård pyssla om blommor, men utanför mina fönster har jag hängt lådor och i dem trifvas godt alla mina barndomsvänner och nu som då, känna de att jag håller af dem och de löna mig med att vänligt knacka på mina fönsterrutor, nicka åt mig, och när jag öppnar fönstren, fylla de mitt rum och mitt sinne med en harmoni och glädje jag ej kan kläda i ord.

Ni, som det kunna, uppmuntra arbetarbo-städernas invånare att lysa upp husens gråa enahanda med blomsterlådor.

Svenskarna älska blommor. Bakom den enkla gardinen ser man ofta krukväxter. Lagg märke till, att finnes blommor i ett fönster, är gardinen ofta hel och ren. Lillbar-net, som litar ut genom rutan, är kanske blekt, men rent. Rutan är ren den också. Man kan ej älska och vårda blommor, utan att älska och vårda sitt hem, hur enkelt det än är. Blommor uppfostra karaktärer.

Låt din tjänarinna få en blomsterlåda utanför sitt kammarfönster, du skall se hvilket samförstånd det blir mellan henne och dig. Språka vid hjälphustrun som kommer till dig, eller sömmerskan, infressera dem för saken, har, du råd skänk dem några vackra plantor, man kan alltid skänka blommor utan att sára själfständighetskänslan, och du skall erfara att blommor kunna utjämna klasskillnaden och knyta vänskapsband, som ej i första taget brista. De hålla och bära, lika segt och fast som basten knyter plantan vid sitt stöd.

Trädgårdsglädje! Äger du ej lyckan att äga en trädgård, så skaffa dig en fönsterträdgård och äger du en fönsterträdgård, så hjälp så många du kan att för billigaste penning få en sådan. Kom ihåg att blommor äro Guds tysta budbärare och att de, ej minst i vår tid, ha en mission att fylla.

CECILIA MILOW.

"En midsommarnattsdröm."

I ROTS DEN TJUSANDE POESI SOM hvilat likt ett mänskimmer öfver Shakespeares féerilustspel "En midsommarnattsdröm" lyckades ej direktör Einar Fröberg intressera publiken för detsamma på Svenska teatern. Stockholms underbara högsommarskvällar locka mera än all diktad poesi, den må nu vara klassisk eller modern, och de strålade rytterna i Mendelssohns bröllopsmarsch ha icke styrka att svinga sig uppåt i en kvaf och skum teatersalong i juni månad.

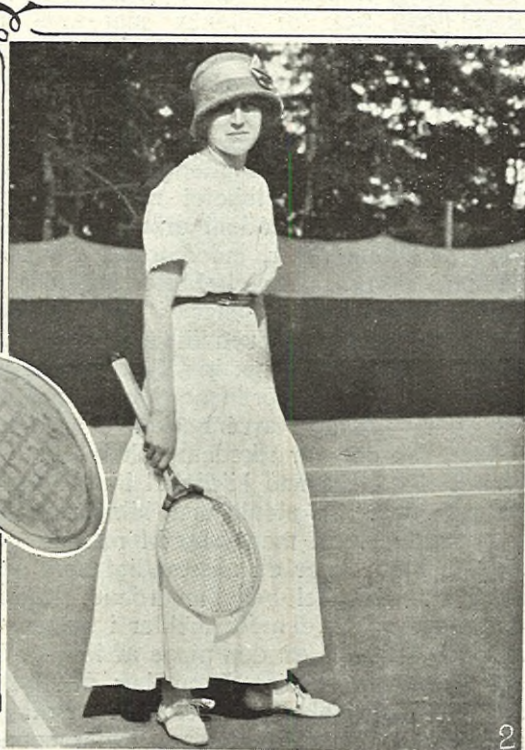
Stycket gafs emellertid med en aktningfull konstnärlig omsorg och visade att herr Sjöström är en i flera afseenden god regissör, äfven om förmågan och blicken ibland sveko. Som väfvaren Botten blef han jämväl i tillfälle att lägga i dagen en duktigt skådespelartalang, ehuru humorn var väl grund för att Bottens lynne skulle kunna få sin rätta relief. Af de öfriga uppträdande må med beröm nämnas fröken Öbergsson, hvars Hermia både i spel, apparition och framsägning af versen gjorde sig utmärkt. Oberon och Titania gäfvos förtjänstfullt af herr Winge och fröken Spångberg. Men däremot var fröken Almroth knappast lyckad som Puck. Denna älfrikets lilla kanalje var för mycket af gamäng, och det ofta återkommande torra skrattet skar i öronen. Skogs-scenen bjöd på en förtjusande dekoration.

ARIEL.

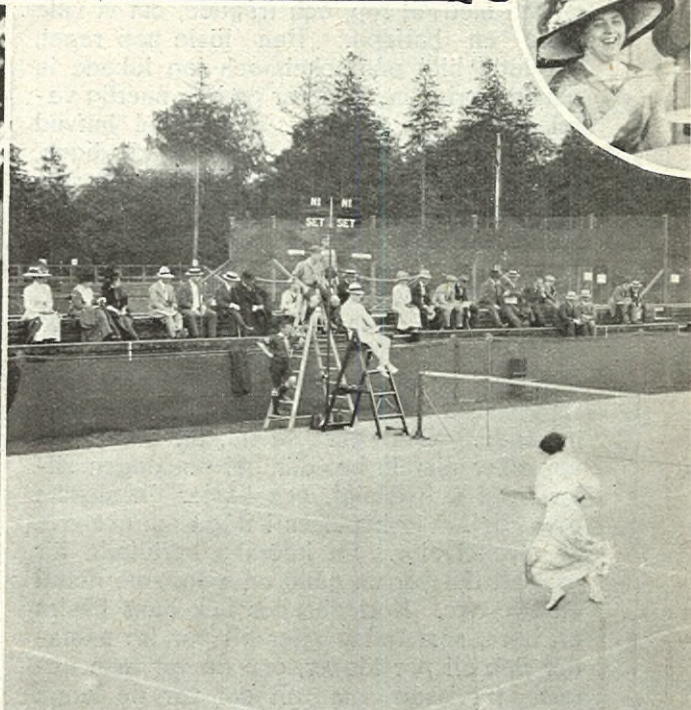
Olympiska Spelen

3

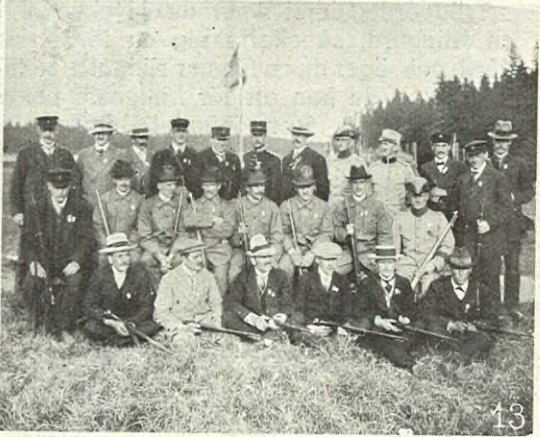
2

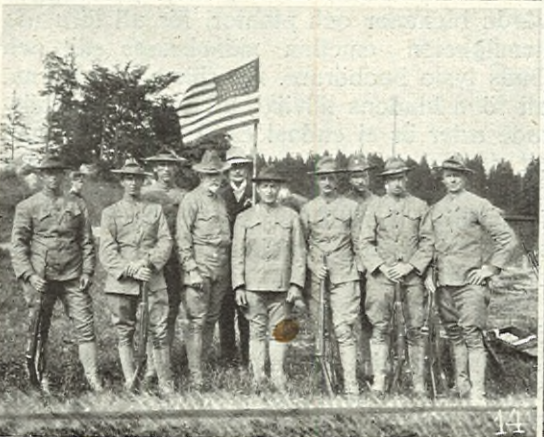
8

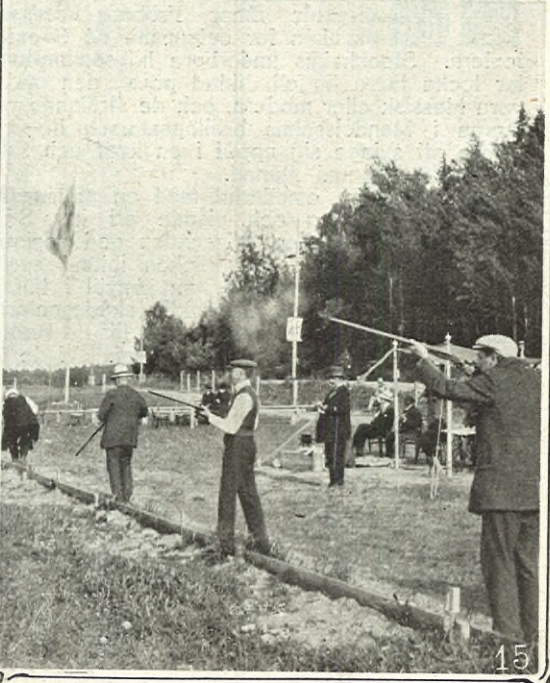
9

13

14

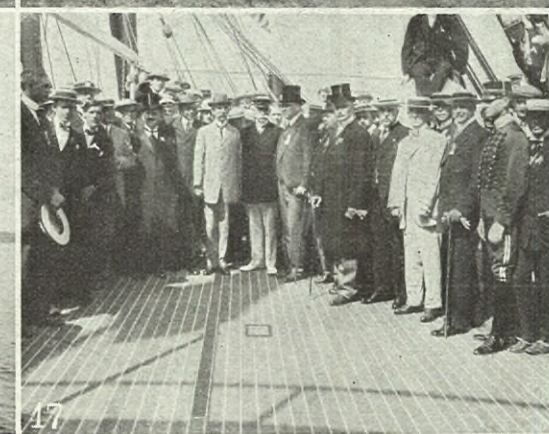
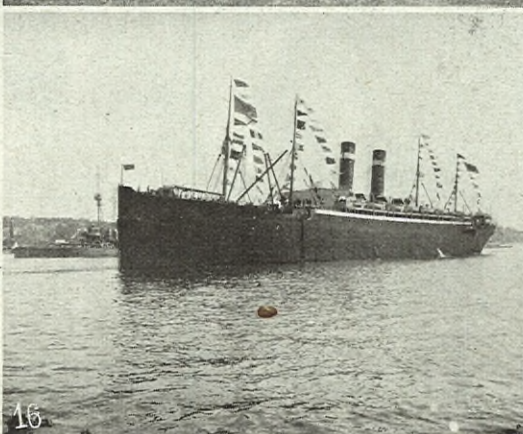
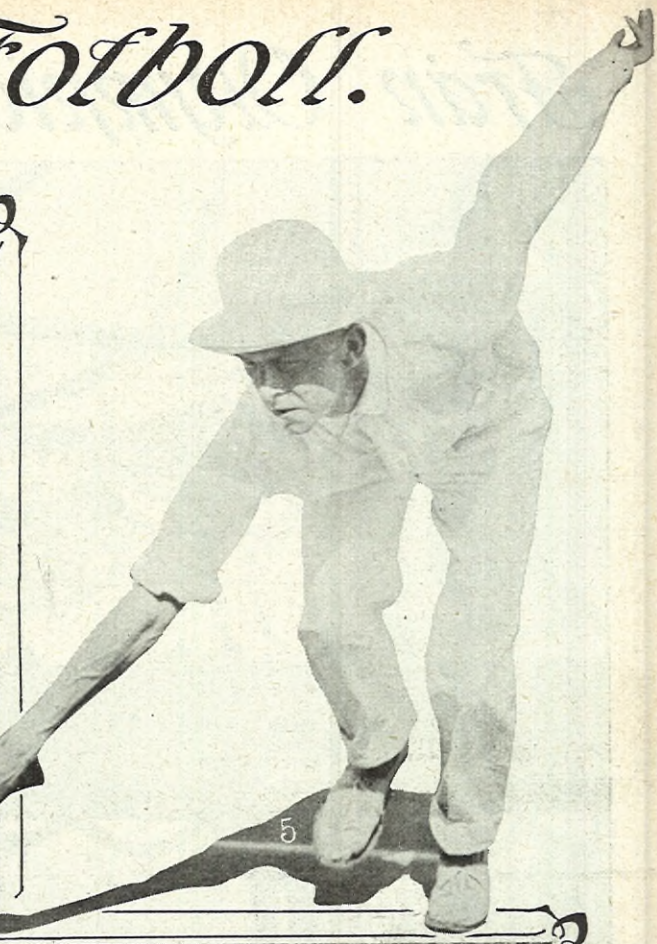
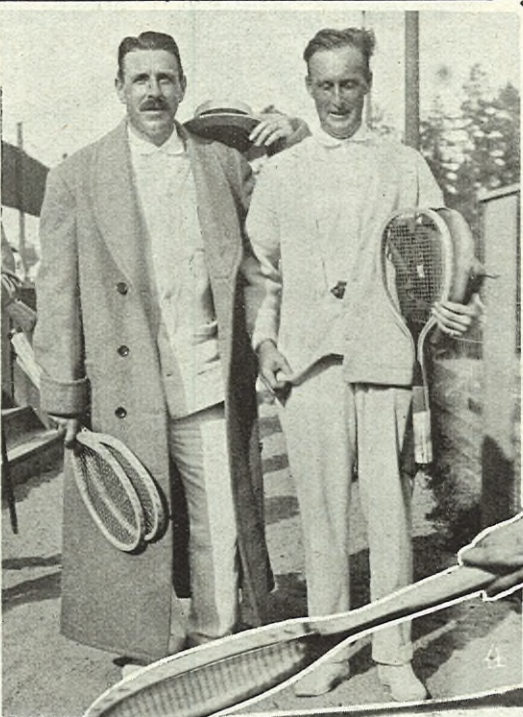
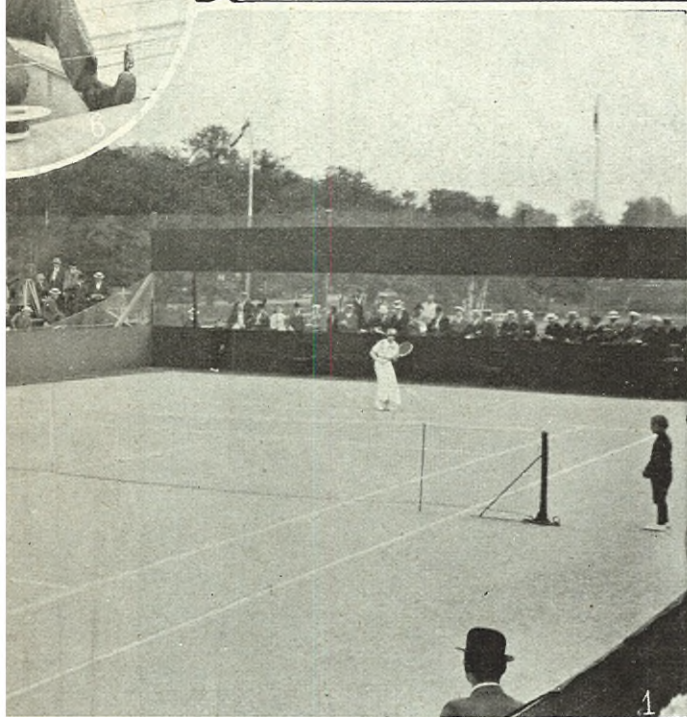
15

12

DE OLYMPISKA SPELEN ÄRO NU I full gång i Stadion, och på de olika tävlingsbanorna staden rundt försigår den ena kraftmätningen efter den andra. Kontinentaltågen hitföra laddning på laddning af utlänningar och själfva huvudstaden befinner sig i ett tillstånd af permanent fest med hundratals flaggor hissade i topp och ett internationellt gatulif, sådant man aldrig förut här skådat. Det var fredagen den 28 juni, som spelen på allvar togo sin början, nämligen med täflingar i lawntennis, fotboll och skytte. Från dessa bringa vi i dag en serie bilder, af hvilka de första äro tagna på lawntennisbanorna vid Östermalms idrottsplats. Vi se här en bild från täflingsplatsen (1) under en match mellan den bästa svenskan fru Fich och den bästa utländskan m:me Broquedis från Paris, hvilken charmanta apparition äfven synes å bild 2. Vidare presentera vi den unge vänsterhandspelaren, ryssen Saumarokoff (3) som besegrade vår bästa svensk G. Setterwall, de framstående utlänningarna Canet (f. v.) och Roosevelt (4) samt svensken Wennergren. Våra fotbollsfotografier inledes med en bild af den så

Deppis. Skytte. Fotboll.

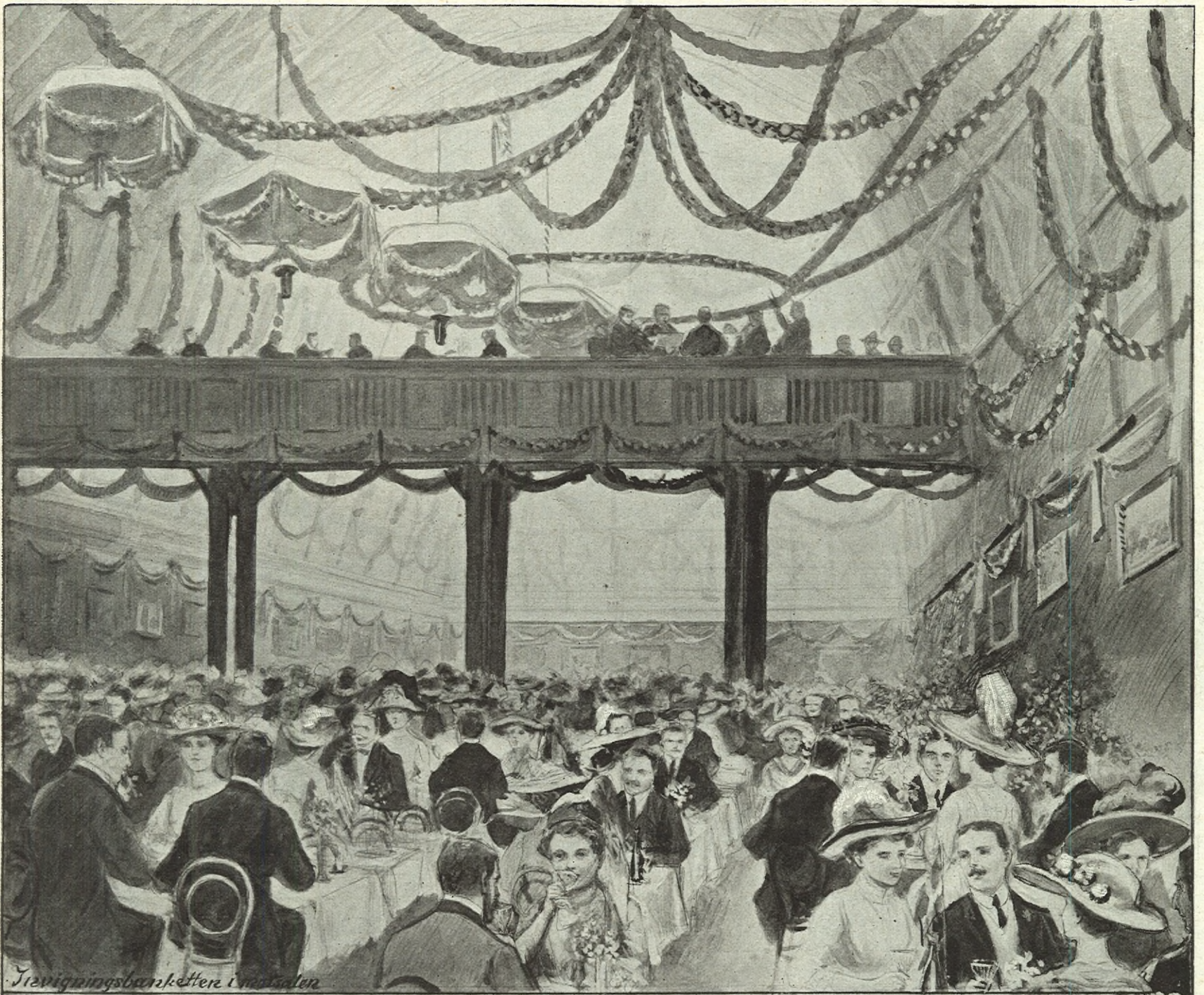
kallade "holländske rytaren" (6), uppmuntrande sina å arenan i fotboll kämpande landsmän samt en bild från Råsunda fotbollsplan (7) under tysk-österrikiska matchen. Ytterligare se vi de svenska (8), engelska (9), danska (10) holländska (11) lagen. Komma vi så till skjutbanan vid Kaknäs med det engelska laget (12) i full aktion samt det svenska laget i grupp med sin ledare, löjtnant Palm, i midten (13), samt de amerikanska långdistansskyttarne (14) kring stjärnbaneret. Afven från skjutbanan å Råsunda meddela vi en bild (15) under pågående lerdufveskjutning. Ett särskildt evenemang under dessa första olympiska dagar bildade ankomsten till Stockholm i söndags af den amerikanska idrottsmannatruppen på ångaren "Finland" (16). Den erhöill ett entusiastiskt mottagande, och på våra bilder se vi de svenska kommitterade hälsa den amerikanske ledaren öfverste Thompson, hvilken synes å bild 17 i segeluniform på direktör S. Edströms högra sida, samt folklifvet på kajen, då Finland lade till (18) nere i Stadsgården.

Foto för Idun af hoffotograf A. Blomberg.

Idun

Från Olympiarestaurangens invigning.

Murtra student-skor

DEN SVENSKA HOGSOMMAR-
ren är mötenas och utflykter-
nas gyllene tid, då man sam-
las till föredrag och vän-
skapliga samkväm i det fria
och hämtar intryck af natur och folk, för
att sedan under den långa vintern ha de
angenäma sommarminnena att värma sig
vid. Ett sådant samkväm var student- och
gymnasistmötet på Bjärka-Säby, från
hvilket fotograf J. E. Thorin i Ätvidaberg
haft vänligheten sända oss vidstående ka-
rakteristiska bilder. 135 kvinnliga stu-
denter och gymnastiser deltog och huf-

vudsysselsättningarna utgjordes af före-
läsningar, diskussioner, bibelstudier,
idrottsöfningar m. m. Mötets ordförande
var med. kand. fru Andrea Andreen-
Svedberg och en af dess mest upmärk-
sammade talarinnor fil. kand. fröken In-
geborg Vikander. Föredrag höllos för
öfrigt af fil. d:r Lydia Wahlström, fröken
Jeanne Oterdahl, pastor Natanael Bes-
kow m. fl.

Att den ungdomliga glädjen ej sakna-
des på hvilostunderna framgår af loge-
mentsbilden, en liten studentikos interiör
genomandad af godt skämtlygne.

KVNNLIGA STUDENT- OCH GYMNASIST-
MÖTET INFÖR KAMERAN

ANKOMSTEN TILL BJÄRKA STATION

PÅ UTFÄRD

GONGONGEN GÅR I LOGEMENTET

FRÖKEN VIKANDER BÄRES I GULLSTOL

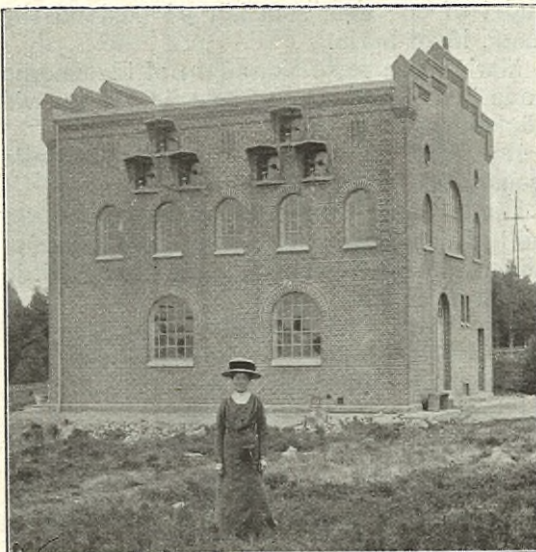
--- KVINNAN SOM

MVCKET TALADES OCH SKREFS FORDOM
från männens sida om det fördärflika i, att kvin-
nan frängde in på "männens arbetsområden". Det
har lysnat något nu, sedan argumenten blifvit
både praktiskt och teoretiskt vederlagda.

Det var också minst sagt tanklöst att, midt
under det utvecklingen antår sådana former, att
kvinna med eller mot sin vilja måste bereda sig
på själförsörjning, vilja förmena henne de ar-
betsstillfällen, som kunna erbjuda sig, och rid-
derligt var det för öfrigt aldrig.

En synnerligen intressant illustration till ofvan-
stående lilla betraktelse äro vi här i tillfälle att
lämna, nämligen bilden af vårt lands, ja kanske
världens enda kvinnliga elektriska montör.

Fröken Annie Wind förestår den Sydsvens-
ska Kraft-A.-B:s ledning tillhörande Stafvershul-
dalens omkopplingsstation, hvarjämte hon äfven
sköter befattningen som linjevakt. Det ser inga-
lunda ut, som om arbetet å det elektriska områ-
det absolut skulle vara männens speciella verk-
samsamhetsfält, ty under den tid, fröken Wind inne-

Fröken Wind framför stationen.

ELEKTRIKER. ---

haft nämnda befattningar, har det visat sig, att
just detta arbete blir väl utfördt, där den nog-
grannhet och det ordningssinne, som i allmänhet
är utmärkande för kvinnan, förefinnes.

Men detta är inte det enda arbetsområde, där
fröken W. ställt sig som konkurrent gent emot
mannen. I de många olikartade sysslor, som skö-
tandet af fädernehemmets landbruk kräfer, del-
tager hon verksamt, och till och med konsten att
sköta plog eller harf är ingen hemlighet för henne.

Som man kan förstå, bör hennes tid vara gan-
ska upptagen. Som rask och praktisk kvinna
förstår hon emellertid att inrätta det så för sig,
att det blir tid öfrigt att därtill sköta inte blott
de många oundvikliga innessysslorna i hemmet
utan äfven en icke obetydlig hönsgård.

Man måste tro fröken Winds försäkran, att ti-
den för henne aldrig hinner bli lång, och att ett
rörligt, nyttigt lif är lika hälsosamt för kvinnan
som för mannen, därpå utgör fröken W. själf ett
lysande bevis.

—st—

Eremitaget.

En berättelse om två människor.
Af ERNST BLOM.

(Forts.)

NTE KAN JAG UMGÅS MED någon, som icke vill umgås med min man, det vore ju oriktigt — Hur kunde ni fordra något sådant af mig? Marie Anne kämpade med gråten.

— Med Roosenhielm vill vi inte umgås, det bör du kunna tänka dig själf.

Hvarför tror du, att han tog dig? Jo, därför, att han behöfde dina pengar. Nu har han fått dem och — nu är du glömd.

— Ja, ja, käre, sade den andra tanten, så går de, så går de. Tänk, Marie Anne, om din mor hade lefvat, då hade detta aldrig händt. Men att din stackars far, den hederlige mannen, skulle få upplefva skandalen — det var förresten ditt giftermål, som tog lifvet af honom.

Men om du, ångerfull och botfärdig, kommer till oss, som dina hederliga föräldrar inte höllo sig för goda att umgås med — så vilja vi icke stöta dig ifrån oss.

Tanternas välvilliga ord dränktes i Marie Annes förtviflade gråt, hon vände sig bort och grät alldeles hopplöst.

Gamla Maja kom och sökte lugna henne och strök med sin giktbrutna hand öfver hennes hår. Gamla Maja, som hört slutet af tanternas tal, var djupt indignerad, men orden stockade sig i hennes hals, så hon kunde inte få fram en stafvelse. Till slut sade hon, att hon icke hade släppt in fruarna, om hon vetat, hvad de ville säga.

Så gingo tanterna med bekymrade miner.

Marie Annes tillstånd blef betydligt förvärradt efter detta. Doktorn, som ansett all fara ute, måste hämtas igen, och när han fick veta förloppet, förbjöd han tjänstfolket att vidare släppa in någon, hvem det än vara månne, annat än Roosenhielm, om han kom.

Marie Anne låg och yrade. Hon talade långa stunder i ett sträck och hon blandade samman allt, men som en röd tråd gick genom alla hennes yrsselfantasier hennes stora kärlek till Magnus, som hon älskade öfver allt annat.

VI.

Tiden gick och Marie Anne tillfrisknade så småningom.

Det blef vår och hon satt ombäddad med fular och täcken i en stol vid fönstret, och medan hon ansade sina blommor och såg dem skjuta upp i vårsolen, gledo hennes blickar då och då bort till allén. Men ingen syntes och ingen kom.

Marie Anne var icke längre det glada barn, hon förr varit. Sjukdomen hade satt sin prägel på henne och hon liknade nu mer en blomma, som håller på att dö af brist på solljus.

Hon talade nu icke mer om sin man, oakadt hon aldrig upphörde att vänta honom åter. Tjänstfolket, ja icke ens gamla Maja, läto henne ens ana deras öfvertygelse, att han aldrig skulle återvända.

Ibland greps hon af förtviflan öfver ensamheten. Hon berättade allt för gamla Maja och så sade hon, att hon pinades ihjäl af denna obönhörliga ensamhet. Hon kände sig som en pestsmittad, hvilken behöfde och trängtade efter människors kärlek, men som med en harskrampa måste varna människor att närma sig.

Hon talade och hon grät, men gamla Maja förstod henne icke utan strök hennes af-färdiga hand och sade:

— Det blir nog bra igen, lilla Gull! Det blir nog bra igen!

Våren gled framåt.

Snart stodo träden i sin allra tidigaste grönska och Marie Anne var så pass återställd, att hon kunde gå ut.

En vacker majdag gick hon bort till hagen för att plocka hvitsippor och kabbelekar. Hon hade lagt upp flätor vid öronen och satt röda band i håret.

Hon gjorde sig inga förhoppningar — hon hade fått denna idé, hon visste själf ej hvarifrån.

Så gick hon ut i hagen vid Ullfgårda lid och plockade blommor. Hon gick samma stig, de gått den där majdagen för fyra år sedan och hon upprepade i sitt minne alla enskildheter från den dagen.

Han måste komma, hon kände, att hon icke kunde lefva en dag till utan honom och så småningom öfvertygade hon sig själf, att han skulle komma.

Hon gick länge och plockade blommor, men ingen karriol och ingen Magnus hördes af. Hon hade fått samman massor af hvitsippor och kabbelekar. Han skulle få dem, när han kom.

Hon blef trött af gåendet och det började kvällas och hennes hopp började försvinna med solstrålarna. Hon satte sig på dikeskanten och ordnade sina blommor i två stora buketter och bland hvita sippor stodo två stora gula "M". Det ena skulle betyda Måns det andra Marie Anne.

Då hördes plötsligt långt borta på backkrönet ljudet af ett åkdon i stark fart.

Det kom ned för backen!

Hennes hjärta började klappa och blodet steg åt hufvudet, så hon nästan höll på att kväfvas.

Hon kunde icke se uppåt backen, men hon vände sig om, när karriolen kom och då såg hon, att det var en vanlig gästgifvareskjuts och en obekant man.

Då svek helt hennes hopp.

Bröset snördes samman af förtviflan och hon brast ut i våldsamt gråt.

Hur länge hon legat och vridit sig på dikeskanten, visste hon inte, men när hon blef sig själf igen, hade solen gått ned och den bleka vårnatten omslöt henne i sin kalla famn.

En vårnatt på landet har en underbar stämning öfver sig. Den svala fuktigheten från marken ersätter dagens ljumhet, jorden krymper samman till en liten fast, mörk massa under himlens höga, genomskinliga oändlighet.

Det är så oerhördt tyst.

Det enda, som hörs, är porlandet af vårbäcken, gradornas kväkande i träsket och ljudet af en vagn, som kör på en landsväg långt, långt borta.

Marie Anne reste sig, några af blommorna hade hon ännu kvar, men de flesta lågo vid vägkanten.

Hon gick in i hagen igen och fortsatte framåt, hon visste själf ej hvar.

Länge hade hon irrat omkring, hon var trött af vandringen och våt af dagg och vårfloden, då hon genom nattens tysthet hörde rösten af någon, som talade.

Hon kunde icke urskilja orden, men hon gick instinktmässigt på och kom till slut fram till en stuga i utkanten af skogen.

Fönsterrutan var svagt upplyst, men Marie Anne gick icke in utan blef stående utanför. Inifrån hördes en entonig, exalterad röst, som oafbrutet talade och då och då hördes stönanden och rop.

Hon lyssnade och hon hörde den hessa mansstämman predika.

Den talade om synden och djävulen och om Jesu renande blod.

Marie Anne lyssnade och lyssnade.

Denna röst, som först föreföll henne så osympatisk, hade så småningom hypnotiserat henne och ju mer hon hörde, ju värre hade hon att slita sig därifrån och ju mer framträdde hon för sig själf som ett svart och syndigt vidunder, för oren att beskåras med Guds nåd.

Hela hennes lif rullades upp för henne. Hon såg sin barndom med sin otillåtna kärlek till Magnus och deras lika otillåtna möten. Hon såg, hur hon narrade fadern och genom lögn och list förskaffade sig sakramentet, hur hon lät enlevera sig, lifvet på Stora Ullfgårda efter giftermålet — allt. Och hvarje liten detalj framstod för henne som en syndig fläck, som hon aldrig skulle bli fri och ren ifrån.

Predikantens ord föreföllo henne som ut-sagda blott för hennes skull och för hennes öron — hvarje ord träffade henne direkt som ett slag öfver hjässan.

Hon kunde ej stå emot längre, hon sprang in i stugan. Här såg hon talaren, en lång, mager man med infallet ansikte och fanatisk, stirrande ögon. Han höll en bibel i sin hand och fradgan stod om hans läppar, medan han talade.

När han såg henne i dörren, pyntad med blommor och band till Magnus möte, skrek han:

— Se, där är synderskan! Hvad vill du bland Guds barn?

Så skrudad får du icke närma dig lamb-sens tron!

Det är djävulen, som sitter innerst i ditt hjärta och honom kan du icke bli fri ifrån, förrän du renas i blodet — — —

Marie Anne kunde icke stå emot längre.

Hon kastade sig framstupa på golfvet och ropade och skrek.

VII.

Marie Anne låg i den stora sängen med de blommiga omhängena och hon talade som i yrsel om sin stora synd och om Jesu renande blod.

Vid hufvudgården satt gamla Maja och stafvade entonigt igenom ett kapitel i bibeln, men Marie Anne tycktes icke lyssna därpå, hon mumlade bara om sin synd och om sin själs frälsning.

Man hade funnit henne medvetlös på golfvet i bondstugan. Nu låg hon sjuk igen efter all ansträngning, all själsspänning och all religiös exaltation. Om hennes kropp kunde räddas fruktade läkaren dock, att hennes förstånd skulle bli omtöcknad.

Här hade hon nu legat i flera veckor igen.

Gamla Maja tröttnade aldrig att pyssla om henne. Maja var oersätlig, ty hon kunde allt och allt gick med samma lugn och ro. Hon sade aldrig mycket, men utträttade så mycket mer.

Ingen kunde koka mat, stoppa korf, baka bröd och svepa lik så präktigt som hon och hon var oersätlig när trädgårdsarbetet började på våren och skörden kom på hösten. Ingen kunde karda ull och häckla linet eller spinna och väfva så som hon, och när det en gång blef eldsvåda i köket och alla sprungo om hvarandra som yra höns, tog Maja sin gamla kjortel, som hon just satt och sydde på, och så kväfde hon elden i den. Så gick hon tillbaka och fortsatte med sin lagning, som om intet händt.

(Forts.)

Wettergren's
KAPPOR
&
KOSTYMER

BÄSTA SNITT
OMSORGSFULLASTE ARBETE
PRIMA TYGER —
— & TILLBEHÖR.

OFVANSTÅENDE FABRIKAT
finnas i rikhaltigaste sortiment till billigaste priser
hos
A.-B. Nordiska Kompaniet, Stureplan.

Hafre-Gryn
och
Hafre-Mjöl

Gyllenhammar

Gif barn den bästa näring och de växa upp till friska människor.
Gif vuxna den bästa näring och de förbli friska till sena ålderdomen.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 7—13 JULI 1912.

SONDAG. Frukost: Smörgåsbord; omelett med hummerstufning; mjölk; kaffe eller te med skräddkakor. Middag: Buljong med grönsaker och ost-smörgåsar; fiskkroketter med champinjonsås; herrgårdstek med grönsalad och pressgurka; jordgubbar med grädder.

MANDAG. Frukost: Smörgåsbord; uppvärmd stek med makaroner och ansjovis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Bräckt skinka med stuvade sockerärter; krusbärskräm med mjölk.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; pannbiff med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Afredd buljong med rostadt bröd, fricandeau på gädda med potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; sillpölsa; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Pudding af kött med risgryn och skrädd smör; saftsoppa med klimp.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; ugnstekt köttpudding (rester från onsdag); ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Grönsoppa med mjölk; fläskpannkaka.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; omelett med skinka och potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Biffstek med potatis; sur mjölk med pepparkakor.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; kalla biffar (rester från fredag) med stekta ägg. Middag: Laxpudding med äggstanning; rabarberkräm med mjölk.

RECEPT:

Fiskkroketter (f. 6 pers.). 8 hg. rå fisk eller 5 dcl. kokt fisk i tärningar, 1½ msk. smör (30 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 2 dcl. fiskspad, 2 dcl. grädder, 2 äggulor, 2 blad gelatin, salt, hvitpeppar.

Till panering: 4 msk. mjöl, 2 ägg, salt, 2 tsk. matolja, 1 kkp. stötta skorpor.

Till kokning: 1 kg. flottyr.

Beredning: Smör och mjöl fräses 2 min., fiskspadet och grädden spådas på och säsen får koka 5 min. Fisktärningarna röras i försiktigt tillika med de uppvispade äggulorna och det sköljda samt i 1 msk. hett vatten upplösta gelatinet. Stufningen afsmakas med kryddorna. Den slås upp på ett flatt fat, som är väl smordt med smör, samt överstrykes med smör på ytan, så att den ej hårdnar.

Då massan är fullkomligt kall, tages däraf med en sked portioner på omkring 60 gr., som läggas på ett bakbord, beströdt med mjölet. Kroketterna rullas i mjölet och formas som päron.

De doppas i de hårdt uppvispade äggen, blandade med matolja och smaksatta med kryddorna, rullas därefter i de fint stötta skorporna och få ligga 1 tim. att hårdna. De kokas gulbruna i het flottyr och läggas på gräppapper att rinna af. De förses med skaft af makaronibitar, som garneras med pappersmanchetter.

Garneras med persilja och serveras mycket varma med färska eller konserverade ärtor som mellanrätt.

Ljus champinjonsås (f. 6 pers.). 1 burk champinjoner (¼ lit.), 2 msk. smör (40 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 1 dcl. champinjonspad, 5 dcl. grädder, salt, socker, hvitpeppar, 1—2 äggulor.

Beredning: Champinjoner, skäras i bitar eller skivor och fräses i smöret, tills det är klart, då de klämmas upp med en sked, och smöret fräses med mjölet 2 min. Champinjonspadet och grädden spådas på och säsen får koka 5 min. Svampen lägges i, säsen får ett uppkok, afsmakas och om så önskas, tillsätts de uppvispade äggulorna, hvarefter säsen fårsjudas.

Fricandeau på gädda (f. 6 pers.). 1 gädda på 1½ kg., 1 msk. salt (15 gr.), 4 persiljestjälkar, 5 hvitpepparkorn, 1½ hg. späck, 3 dcl. fiskbuljong, 2 dcl. hvitt vin, 1 lagerblad, brynt socker (½ msk. strösocker, 1 msk. vatten).

Beredning: Gäddan urtages, sköljes väl och torkas. Skinnat afdrages med fjällen på; huvudet får sitta kvar, gälarna klippas bort, likaså fenorna. Fisken kan äfven skäras i filéer, då skinnsidan lägges mot skärbrädan och köttet skäres försiktigt löst från skinnet. Gäddan ingnides med 2 tsk. af saltet och får ligga 1 tim., hvarefter den änyo torkas och späckas i tätta rader med ½ hg. af späcket, skuret i jämna fina strimlor, hvilka doppats i resten af saltet. Resten af späcket, som bör vara skuret i flata skivor, lägges på botten af en mindre fiskkittel, gäddan lägges därpå och buljongen, vinet, persiljan, kryddorna och det brynta sockret tillsättes. Fisken får därefter sakta koka med tätt slutet lock omkr. 20 min., hvarefter den upplägges på varmt serveringsfat och garneras med persilja samt små kokta potatisar. Spadet silas, skummas, afredes, om så önskas, med litet hvete-mjöl, får koka 5 min., afsmakas och hålles öfver fisken.

Biffstek (f. 6 pers.). 1 kg. utskuren biff, oxhare, benfritt ämnanlar eller filé, 2 tsk. salt (10 gr.), ½ tsk. hvitpeppar, 4 msk. smör (80 gr.), 1—2 dcl. buljong, 3—4 rödlökar eller en stor portug. lök.

Beredning: Köttet, som bör hafva hängt, tills det är riktigt mörkt, torkas med en duk, urviden i hett vatten, skäres tvärs öfver muskeltrådarna i omkr. 1½ cm. tjocka skivor, hvilka bultas med en fuktigt köttklubba eller köttklapp tills de äro tunna, men få ej bultas sönder. Användes filé, klappas endast köttskivorna lätt med en knif. Biffarna beströs med kryddorna. Löken skalas, skäres i skivor och stekes först i en del af smöret samt lägges upp på midten af ett varmt serveringsfat. Stekpannan sköljes ur med hett vatten och upphetas öfver frisk eld; så mycket smör lägges i att det täcker pannans botten, när det är smält. Då smöret är brunt, lägges biffarna och stekas omkr. 2 min. på hvarje sida, eller tills de äro vackert bruna. De läggas upp i krans omkring löken och överhållas antingen med brynt smör eller ock vispas stekpannan ur med buljongen och säsen hålles öfver biffarna.

Serveras med stekt potatis, beströdd med finhackad persilja. Önskas bifarna råa inuti, böra de vat. något tjockare och ej stekas mer än 1 min. på hvarje sida.

Fläskpannkaka (f. 6 pers.). 4 ägg, 1 lit. mjölk, omkring 150 gr. mjöl, 350 gr. lättsaltadt sidfläsk.

Beredning: Äggulorna söndervispas med stälvisp, hälften af mjölken spådes på, mjölet vispas, och resten af mjölken tillsättes. Smeten får stå 2 tim. för att svälla, hvarefter de till hårdt skum slagna ägghvitorna nedskäras. Fläsket skäres i små tärningar, dessa stekas och upptagas ur sitt flott. Litet af fläskflottet hålles i en annan stekpanna, smeten vispas upp, hålles i pannan, och en del af fläsktärningarna strös öfver. Pannkakan gräddas i varm ugn, tills den är vackert gulbrun eller omkr. 20 min. Serveras med socker. Af denna sats fås 3 stora pannkakor.

Hafregrynsgröt (f. 6 pers.). 3 dcl. vanliga hafregryn (225 gr.), ½ msk. smör (10 gr.), 1 lit. vatten, ½ lit. grädder, ½ msk. salt (8 gr.).

Beredning: Grynen lägges i sil, öfverspolas med kallt vatten och få afrinna. Smöret lägges i en kastrull, vattnet ihålles, de sköljda grynen lägges och få stå omkr. 12 tim. för att svälla. Gröten får koka upp under rörning och får därefter sakta koka med tätt slutet lock, tills grynen äro fullkomligt mjuka, eller omkr. 3 tim. — Mot slutet af kokningen spådes med grädden. — Afsmakas med salt och serveras med mjölk.

Afredd buljong (f. 6 pers.). 1½ msk. smör (30 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 1½ lit. ljus buljong, 2—3 äggulor, salt, hvitpeppar.

Beredning: Smör och mjöl fräses 2 min., den kokande buljongen spådes på under rörning, och får koka 5 min. Äggulorna slås upp och vispas

PLANETA.

Elegant och praktiskt skydd för tunna blusar.
Kr. 1.25.

A.B. Nordiska Kompaniet, Stockholm.

Det förlösande ordet i villervallan af olika namn på munvatten är obetingadt "Azymol" med vätesuperoxid. Framstående kända läkare intyga de utmärkta egenskaperna hos F. Paulis "Azymol".

Fyrtornets RADHE

Ansjovis i Ostronsås

Erkändt bästa inläggning.
För finsmakare!

ORIGINAL SINGER SYMASKINER

Världsberömda.
SINGER & CO
SYMASKINS AKTIEBOLAG
Filialer på alla större platser.

Annonsera i Idun!

OMTÄNKSAMMA HUSMÖDRARS
valda dryck:

Van Houtens Cacao

FULLÄNDAD
i dryghet och näringskraft,
lättsmälthet och arom.

BÄST ÄR

EKSTRÖMS JÄSTMJÖL
ÖREBRO KEM-TEKN-FABRIK

A.C. SVENSSONS
KNÄCKEBRÖDSBAGERI
GÖTEBORGS SVENSK
Etabl. 1866.

Äkta Göteborgs-Knäckebröd.
Hygienkontrollant:
Dr G. Hjort af Ornäs.
Tel.: 11 & 928.

Elisabeth Östmans Husmoderskurs

— praktisk och teoretisk undervisning i huslig ekonomi —
börjar sin 22:a termin hösten 1912.

Den praktiska undervisningen omfattar enklare och finare matlagning, dukning, upplägning och servering, syltning, konservering och bänning, en grundlig kurs i köttstyckning, uppköp af matvaror och specier samt bokföring för hemmet.

Obs! Särskild undervisning i gasspislars användning och skötsel.

Den teoretiska undervisningen omfattar en kortare kurs i födoamneslära, hälso- och sjukvård, allmänna regler för fisk- och sjukdiät samt uppställning af matsedlar.

Ett mindre antal elever kunna erhålla praktisk undervisning i barnvård. Skolan inflyttar sommaren 1912 i nyinredd, tidsemlig lokal Klarabergsgatan 40. Personhiss, rymliga kök och matsalar, duschrum afklädningsrum med särskildt toaletterum.

Inga utomstående matgäster mottagas.
Utförliga prospekt erhållas och anmälningar mottagas af

Elisabeth Östman,
34 Jakobsbergsgatan, 3 tr., Stockholm.
Riks Normalm 108. Allm. 9:02

Märklig nyhet för husmödrar!!!

Konservkokaren "Skultuna"

af blankpolerad Aluminium.

Besitter framför alla andra konservkokare bl. a. följande fördelar:
Förfärdad konstruktion af fjädrarna!
Rostar aldrig!
Kokar hastigare än andra konservkokare!
Tids- och bränslebesparande!
Ojämförligt lättare i vikt och därför lätthanterligare och behagligare!
Synnerligen stark och hållbar!
Till salu i välorterade järn- och bosättningsaffärer.

Prenumerera på Barngarderoben!

Köp Schweizer Taft

Begär prof på våra nyheter i svart, hvitt och kulört: Taiffetas, Changeants, Façonnés, Crêpe de Chine, Duchesse, Ecossais, Eolienne, Mousseline, 120 cm. bredt, från 95 öre metern. Sammet och Plysch till klädningar och blusar o. s. v. såväl som blusar och rober med äkta Schweizer-broderier i batist, ylle, lärft och siden. Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger direkt till privatpersoner portofritt och redan förtulladt till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern S 3 (Schweiz)
Sidentygs-Export. — Kungl. Hofl.

Gymnastikdirektörsexamen
 afläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga
 elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
 Ny kurs börjar 18 sept.
 Prospekt gen. **kapt. J. Thulin, LUND.**

Doktor A. Kjellbergs
 kurs i massage och sjukgymnastik.
 Begär prospekt! Stockholm.
 Mästersamuelsgatan 70.

Med. Dr. E. Kleens
 (ett-åriga) kurs i Massage och Sjukgymnastik (för damer) börjar den 1 okt. kl. 10 f. m. Nr 37 Mästersamuelsgatan, 2 tr. upp. Prospekt begäres städse under adress **Saltsjöbaden.**

Göteborgs Privata Förelsningshem,
 Molingsg. 7, Tel. 17 50, 39 37, 37 70.
 Större rum med tel. 8 o. 10 kr. pr dag.
 Mindre rum 100 kr. för 10 dagar, förelsningsarvodet inberäknadt.
 Goda referenser. Prospekt på begäran.

ZOTOS
 Osvikligt medel mot
Sjösjukan
 På apotek i askar å kr. 2,00 och 3,50.

Akomin.
 Fullt tillförlitligt medel mot generande hårväxt. Fanny Gelins Parfymmagasin, 5 Malmtorgsgatan, Sthlm.

Lait Antéphélique
 (kändt i hela världen sedan 50 år) bästa medel mot rynkor, fräcknar, lefverfläckar, ännar, fnassel m. m. Pris kr. 6.- + porto. Franska Parfymmagasin. Drottninggatan 21, Stockholm.

Vårda håret, om det är sjukt eller friskt, och använd **Zivertz' Extrait Vegetal** bästa hårkonserveringsmedel. Rekommenderadt af många läkare. Finnes till salu hos frisörer och i parfymaffärer samt hos Kongl. Hofl. Zivertz' Bttr., Drottninggatan 42, Arkaden, Göteborg. Återförsäljare rabatt.

Rynktinktur
 (Majorskan Edmann, Varberg) Borttager rynkor och pormaskar. Har en underbar förmåga att föryngra och försköna, ty hyn blir skär och genomskinlig. Anses vara det yppersta medel i sitt slag. Pris 3:25. Förmåsta Parfymaffärer.

ODIUM osvikligt medel mot vägg-ohyra

Enda effektiva utrotningsmedel. Luktfrött och oskadligt för tyger och tapeter. Säljes i fl. å 1,50 och 0,60 å Apotek, i Färgaffärer m. fl eller från **Tekn. Fabr. Odium, Malmö.**

Oatine-Crème är det förnämsta medlet att skydda huden för köldens skadliga inverkan. Denna kraftiga snöhvita naturprodukt-extrakt af ren hafre renar porerna, läker huden o. hyn blir vacker o. klar. — Äkta endast i hvit burk med grönt lock The Oatine Co. London. Oatine-Crème säljes efter tullförhöjningen till 1,50 o. 3 kr. pr burk samt Oatine-Tvål, Oatine-Puder o. Balsam säljes öfverallt o. hos A. W. Nording, Biblioteksgatan 11 o. Drottningg. 63, Stockholm.

Ferrin
 Bästa järnmedel, utmärkt styrkande. Föreskrifves af många läkare.
 Apoteket Lejonet, Malmö.
 Finnes äfven i form af **Tabletter.**
 Fås på apoteken.

MAGGI'S
Buljong-Tärningar
äro bäst!
 1 Tärning gifver ¼ - ⅓ liter finfin buljong.
 Namnet MAGGI garanterar alltid en utmärkt kvalitet.
 Maggi-Bolagets Nederlag, Stockholm, Norra Bantorget 22. A. T. 18629. E. T. 9091.

Uppsala Enskilda Läroverk och Privatgymnasium.
 Samskola med förber. klasser, 6-klassig realskola med direkt öfvergång till 3-årigt latin- och realgymnasium. **Realskole- och studentexamen** vid läroverket. Klass 7 och 8 med **normalskolekompetens.** Till gymnasiet 1:sta ring är öfvergång lämplig från flickskolornas klass 7 (med komplettering i ett par ämnen). Gossar och flickor, som aflagt realskoleexamen med godkända betyg, och — utom i matematik — flickor, som genomgått 8:de klass, mottagas utan pröving i ring 1.
 Från hösten 1912 en **ettårig seminariekl. med särskild uppgift att göra unga kvinnor skickliga att sköta, handleda och undervisa yngre barn i hem, kindergården och småskola.**
 Redogörelse och förteckning på lämpliga inackorderingsställen erhållas genom skolans vaktmästare. Rektor och föreståndarinna under sommaren bortresta, men postadress Uppsala.
Josef Liljeblad. Carola Eneroth.

För sommarsäsongen!
IDUNS
MODELLKATALOG n:r 4
NU UTKOMMEN!
 Ett 100-tal moderna och eleganta modeller för sommaren. Stilfullt, kolorerad omslag i flere färger. Till salu hos bokhandlare, i de flesta tidningsaffärer samt direkt från Iduns Expedition, Mästersamuelsgatan 45, Sthlm, mot 30 öre i frim.
Pris 30 öre.

Välj, men välj det bästa!

Musikinstrument
 af bästa svenska och utländska tillverkning, väl justerade. Stort och väl sorteradt lager af: *Gitarrer, Mandoliner, Gitarmandoliner, Gitarrlutor, Violiner, Violonceller, Clitor, Konsertiner, Ackordion, Klarinetter, Flöjter, Mässingsinstrument. Sextetter af bästa svenska och utländska tillverkning. Trummor, musik-, marsch- och bastrummor. Fodral, strängar o. h öfriga tillbehör till musikinstrument. Orglar och Pianon från de förnämsta fabriker inom landet. Vid köp pr extra kontant af orglar och pianon lämnas hög rabatt. Nyhet: Sextetter af förstkl. böhmisk tillverkning, svensk modell, till 300 och 425 kr. pr sextett pr extra kontant. Ny, illustrerad prisurant gratis mot insändt 10-öres frim. till porto.*

Ceylon-Téer.
 Frälsningsarméns äkta rena Ceylon-Téer. Berömda förstklassiga kvaliteter. Finaste arom. Billiga priser i förhållande till till téernas höga kvalitet. Olika paketeringar till 5, 6 och 8 kr. pr kg.

Kakao.
 Frälsningsarméns rena oblandade Kakao, af erkänd ypperlig beskaffenhet, fri från skaldelar. Levereras i hektopaketer eller i fint dekorerade burkar om 1 kg. Pris: pr hekto —:45, pr kg. 4:40.

Dentol.
 Frälsningsarméns antisepiska och koncentrerade munvatten Dentol. Lofordande intyg af prof. vid Kungl. Karolinska institutet **E. Almqvist.** Pris: pr. hel fl. 1:75, pr half fl. 1:—.

Dentol-Tandpasta.
 Oumbärlig för tandernas verkliga vård. Pris pr tub 60 ö e. Dessa öfverträffade Dentol-preparat tillverkas under kontrol af handelskemisten fil. dr **Carl Setterberg.**

Armé-Skokrä.
 Terpentinfri, förstklassig skokrä, fri från alla för lädret skadliga ämnen. Pris: pr burk —:25, pr ask —:50 o. —:20.

Armé-Tvål.
 Öfverfet boro-lanolintvål. Fin och behaglig antiseptisk toalettvål. Synnerligen billig i förhållande till kvaliteten. Pris: pr stång 1:—, pr bit —:25.
 Öfvanstående varor kunna erhållas vid hvarje Frälsningsarmé-kår, hos många hrr specialhandlare eller direkt från partilagret.

Frälsningsarméns Handelsdepartement,
 Östermalmsg. 24 & 26, Sthlm 5.
 Telef.: Riks. 85 81. Allm. 63 72.

Skola på landet.
 Privata Realskolan i Kungsör rekommenderar sig härmed i föräldrars och målsmäns åtanke. Skolan är en sexklassig samskola, förberedande till realskoleexamen samt för inträde vid gymnasiet. Dess huvuduppgift är att, på samma gång den bereder sina elever tillfälle till vistelse i en frisk och vacker landslig trakt, kunna så långt möjligt åt den enskilde individen gifva de mått af intresse, vänlig tillsyn och hjälp i arbetet, som ofta, särskild i brytningsåldern, kan verksamt bidra till en karaktärsutveckling i lycklig riktning.
 En naturlig, ungdomsfrisk anda inom skolan, ett otvunget, förtroendefullt och — där så passar — kamratligt förhållande mellan de ledande och de ledde, en effektiv och tilltalande studiemetod samt ett godt hem åt eleven under vistelsen vid skolan äro några medel, hvarigenom vi hoppas kunna vara våra ungdomar till nytta.
 Mindre begåfvade elever äfvensom fysiskt svagare emottagas gärna och ägnas inom särskild klass samt genom särskilda metoder den uppmärksamhet och hjälp de i högre grad än andra kräva. Vanartig ungdom kan däremot icke emottagas vid skolan.
 För äldre eller mera försigkomna elever finnes en särskild kurs varje år, afsedd för realskoleexamen med tidsvinst.
 Alla nödiga upplysningar lämnas beredvilligast af föreståndaren,
Rektor Elias Laurell, adr. Kungsör.

Strengnäs Hushållsskola.
 Husmoderskurs 19 aug.—15 dec. Grundlig och praktisk undervisning. Prospekt med referenser genom **Fru M. Braune, Strengnäs.**

Kristinehamns Praktiska Skola (Grundad 1878.)
 Sveriges största, mest mångsidiga och erkänt bästa praktiska läroanstalt för män och kvinnor. Tio olika fackavdelningar. Förbereder till realskoleexamen m. m. Stor tidsvinst. Nya kurser börja 1 aug., 1 sept., 1 okt., 1 nov. och 9 jan. Över 7,000 elever bevilstat skolan. Nybyggd lokal med härligt läge. Årets prosp. sändes mot dubbelt porto. Riks. 115. **Carl Pehrson.**

Nobynäs Hushållsskola.
 Kurs fr. 1 sept. till 15 dec. och fr. 20 jan. till 1 juni.
 Bildade flickor mottagas å **Nobynäs Herrgård**, härligt läge nära sjö och skog å småländska höglandet. Grundlig undervisning i hushåll, väfnad, handarbeten m. m. meddelas af skickliga, examinerade lärarinnor. Godt hem. Väl inredda rum och hushållslokaler. Förfrågningar och anmälningar ställas till föreståndarinnan **Fru E. von Kothen, Nobynäs, Frinnaryd.** Rikstelefon 5.

Villatomter å Vermdön.
 Vid stora segelleden (Sandöfjärd) cirka 1 1/2 tim. **direkt** ångbåtsfärd, försäljas större och mindre områden. Vacker skärgårdsnatur, godt fiske, härliga bad. **Goda lä- & ank-ringsplatser för motor- & segelbåtar.** Pris från 1 1/2 öre per kvf. Vidare af **R. Nathanson, Sunds gård, Vermdö,** Riks & Allm. telef. säkrast 9—10 f. m., 5—6 e. m.

Almedahls Försäljnings-Magasin,
 Kungsgatan 55, Göteborg.
 Levererar fullständiga **Linneuppsättningar** för bosättningar och brudutstyrlar. Se vidare vår annons i Iduns Modellkatalog

Fräcknar aflägsnas radikal med Boran
 Rekommenderas af tusenden. Tub 1 krona.

För dem hvilka önska grundligt lära konservering af frukt, bär och grönsaker anordnas en kurs i **Björskogs Prästgård** den 30 juli—3 aug. Begär anmälningskort! Anmälan före 25 juli.
Ruth Leksell, Victoria Leksell, Kungl. Hofleverantör.
 Adr. **VALSKOG.** Riks 10.
 Utmärkta förbindelser pr järnväg öfver hela Sverige.

Efter fotografier utföras **Vykort**
 i förstklassigt ljustryck och färgtryck till lägsta pris af Svenska Litografiska Aktiefolaget, Stockholm C. Största anstalt i Skandinavien för vykortstillverkning. I lager: vykort från Sveriges alla landskap samt fantasi- och gratulationskort. Utför alla slags tryckalster. Begär prof och prislister.

För engelska sjukan,
 som bryter ut vid alla åldrar intill 40 år, fås säker hjälp med utvärtes medel af underöfknad, som har 35 års praktik i Engelska sjukans behandling.
 De mest framträdande symptomerna äro **blodfattigdom, slappa armar o. ben, gnattigt lyane, ingen sömn, ingen aptit,** somliga äta mycket, men magra ändå, kroppen blir upplöst i slem som stockar sig i lederna och medför **kyla, klåda och utslag.** Bli oej sllemmet utrensadt brytes kroppen sönder. Ingen behöfver resa hit. Beskrif symptomerna. **Snedallemnar** kunna bli återställda. **Bref** besvaras mot dubbelt porto.
Tusentals intyg finnas.
Hanna Bengtsson, Malmö, Regementsgatan 32.

Det modernaste och elegantaste i tyger af hög kvalitet representeras af märket **"WELLWOVEN"**
 Genom att specialiseras å ett fåtal märken står fabrikatet öppnadt i fråga om såväl **utförande, styrka, kvalitet** som pris. Tillhandahålles af de flesta första klass klädesaffärer, samt engrosister inom landet i Cheviot, Foulé, Engelsk Serge, Croisé i de alltid tilltalande och klädsamma färgerna djupsvart, högblått och modernt grått.
 Begär alltid fabrikatet "Wellwoven" hvilket innebär en garanti å högsta kvalitet.
 En varas goda beskaffenhet ihågkommes långt efter sedan priset fallit i glömska.

Att observera vid köp af köttkvarn:
 Se till att ni får Husqvarna fabrikat! Om annan köttkvarn framhålls, begär att få se Husqvarnas och lägg därvid märke till att de äro jämnare i godset, bättre bearbetade och framför allt bättre förtennta. Till följd häraf arbeta de bättre, äro hållbarare, lättare att rengöra och således mera hygieniska. Försäljas i hvarje väl sorterad järn- & bosättningsaffär.

Med detta nummer följa Iduns Romanbilaga och Iduns Mode- och Handarbetstidning.